Ἀριθ. 633 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΕ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. 14 Φεβρουαρίου 1888

ΑΓΟΡΑ ΚΑΙ ΑΡΠΑΓΗ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΕΛΛΗΣΙ

[Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.]

Πρὸς θεραπείαν τῆς κοινωνικῆς ταύτης ἀνάγκης κατέφευγον εἰς τοὺς *ἐράνους*· οἱ φίλοι δηλαδὴ τοῦ ἀνδρὸς δι' ἐράνου συνέλεγον μέρος ἢ τὸ πλεῖστον τῆς ἀναγκαίας πρὸς ἀγορὰν τῆς γυναικὸς τιμῆς καὶ καθίστων οἱ[illegible] νατὸν ἄνευ μεγάλης ζημίας [illegible] πεχρεοῦτο ὅμως καὶ οὗτος [illegible] φίλους του, ὅταν καὶ αὐτοὶ [illegible] φευθῶσι. Δυστυχῶς καὶ περ[illegible] χομεν λεπτομερεῖς ἀρχαίας μ[illegible] ὅμως μοι φαίνεται ἀνεπίδεκ[illegible] τῷ μύθῳ τοῦ Περσέως λέγε[illegible] κτης, βασιλεὺς τῆς Σερίφου [illegible] αὐτὸν προσεκάλεσεν ὅλους τ[illegible] ταξὺ τῶν ὁποίων ἦτο καὶ ὁ [illegible] αὐτοῖς ὅτι σκοπὸν εἶχε νὰ [illegible] τῆς Ἤλιδος ὅπως ζητήσῃ εἰ[illegible] τέρα τοῦ Οἰνομάου Ἱπποδάμ[illegible] λοιπὸν τοὺς φίλους του νὰ τ[illegible] τὸ ἐπιχείρημα. Ὁ γενναῖος Περσεὺς ἀπήντησεν ὅτι καὶ τῆς Γοργόνος τὴν κεφαλὴν ἂν ζητήσῃ θὰ τῷ τὴν φέρῃ. Τότε ὁ Πολυδέκτης παρὰ μὲν τῶν ἄλλων φίλων ἐζήτησεν ἵππους, τὸν Περσέα ὅμως διέταξε νὰ ὑπάγῃ κατὰ τὴν ὑπόσχεσίν του νὰ φέρῃ τὴν κεφαλὴν τῆς Γοργόνος. Ὁ Πολυδέκτης ἦτο ἀληθῶς βασιλεὺς τῆς Σερίφου μόνον, ὁπωσδήποτε ὅμως ἐλέγετο βασιλεύς· ἀλλὰ καὶ αὐτός, κατὰ ἔθιμον γενικόν, φαίνεται, δὲν ἐδίστασε νὰ ζητήσῃ τὴν συνδρομὴν τῶν φίλων του.

Ἐν Κρήτῃ δὲ μέχρι τῶν ἱστορικῶν χρόνων ἐσώζετο ἔθιμον μιμούμενον μετὰ μεγάλης ἀκριβείας τὰ ἐν τοῖς γάμοις τελούμενα, ἀναφέρεται δὲ κατ' αὐτὸ πάλιν ὁ ἔρανος.

Τὸ μέγιστον ὅμως κατ' ἐμὲ τεκμήριον τοῦ ὅτι οἱ φίλοι δι' ἐράνου συνέβαλλον εἰς τὴν ἀγορὰν τῆς νύμφης εἶναι ὅτι τὸ ἔθιμον τοῦτο σώζεται καὶ σήμερον ἀκόμη ἐνιαχοῦ τῆς Ἑλλάδος· γνωστὸν δὲ ὅτι τοιαῦτα ἔθιμα εἶναι πολλάκις μακροβιώτερα καὶ ἐπικρατειῶν καὶ θρησκειῶν καὶ αὐτῆς τῆς γλώσσης. Ἔτυχε νὰ βεβαιωθῶ ἐπὶ τόπου, ὅτι ἐν Ἀργολίδι, τοὐλάχιστον ἔν τισι χωρίοις αὐτῆς, οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι τοῦ γαμβροῦ οὐ μόνον συνεισφέρουσιν ἄρτον, οἶνον, ξύλα καὶ ἄλλα χρειώδη εἰς τὸν γάμον, ὅπως καὶ ἀλλαχοῦ συνεισφέρεται, ἀλλὰ τὸ ἑσπέρας τῆς Κυριακῆς κατὰ τὸ τέλος τοῦ δείπνου *κάμνουσιν* καὶ *κούπαν* περιφέρουσι δηλαδὴ δίσκον καὶ ἕκαστος ῥίπτει εἰς αὐτὸν δραχμάς τινας. Ἐν εὐπόροις χωρίοις καὶ ὁσάκις τύχῃ τὸ ἔτος νὰ εἶναι εὐτυχὲς ὄχι μόνον συλλέγονται οὕτω τὰ ἔξοδα τοῦ γάμου, ἀλλὰ καὶ περίσσευμα μένει. Ἐκ τούτου προέρχεται, ὅτι εἰς τοὺς γάμους προσκαλοῦνται ὅσον τὸ δυνατὸν πλεῖστοι καὶ εὔποροι, μεταβαίνουσι δ' εἰς αὐτοὺς οἱ ἔγγαμοι ἐὰν εἶναι ὑποχρεωμένοι, δηλαδὴ ἐὰν ἡ γαμβρὸς ἢ ὁ πατὴρ αὐτοῦ τοὺς εἶχε συνδράμει, ὡς λέγουσι, κατὰ τοὺς ἰδικοὺς τῶν γάμους, οἱ δ' ἄγαμοι διὰ ν' ἀπολάβωσι τὴν συνδρομήν των ἐν καιρῷ εὐθέτῳ. Πολλάκις δ' ἡ κόρη χωρικοὺς ἀρνουμένους νὰ μετάσχωσι γάμου ἐπὶ τῷ λόγῳ ἢ ὅτι δὲν εἶχον τέκνα ἀρσενικὰ ἢ ὅτι τὰ παιδία των ἦσαν τόσον μικρά, ὥστε θὰ ἐβράδυνε πολὺ ὁ χρόνος τῆς ἀνταποδόσεως. Καὶ τὰ ἐν ταῖς πόλεσι δὲ ἐθιζόμενα δῶρα εἰς τοὺς νεονύμφους βεβαίως τὴν αὐτὴν ἀρχὴν ἔχουσιν· εἶναι ἔρανος οὐχὶ ὅμως πλέον ὅπως πληρωθῇ ὁ πατὴρ τῆς νύμφης, ἀλλὰ χάριν αὐτῶν τῶν συζύγων. Ἡ ἀλλαγὴ τῆς διευθύνσεως τῶν δώρων ἐγένετο ὅτε ἐπεκράτησε τὸ ἔθιμον, οἱ γονεῖς ὄχι μόνον νὰ μὴ λαμβάνωσί τι ἕνεκα τῆς θυγατρός των, ἀλλὰ καὶ νὰ προικίζωσιν αὐτήν.

Διὰ τῆς ἀγορᾶς ἡ γυνὴ μετέβαινεν ἀπὸ τῆς κυριότητος τοῦ πατρὸς εἰς τὴν τοῦ ἀνδρός. Ὑπό τινα ἔποψιν καὶ ὑπό τινας περιορισμοὺς περὶ ὧν ὡμιλήσαμεν ἤδη ἐγίνετο κτῆμα αὐτοῦ καὶ οὐδεὶς ἄλλος εἶχεν ἐπ' αὐτῆς δικαίωμά τι· διὰ τοῦτο πᾶσα προσβολὴ κατὰ τῆς συζυγικῆς τιμῆς ἐθεωρεῖτο ὡς ἀδίκημα καὶ ἐτιμωρεῖτο, ὡς πᾶν κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀδίκημα, ὑπερβολικῶς, εἰ δυνατόν, διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἀδικήσαντος· τὰ ἤθη ἦσαν ἄγρια, ἡ χειροδικία δ' ἤκμαζεν καὶ διὰ τοῦτο αἱ ποιναὶ σπανίως ἦσαν ἀνάλογοι τῶν ἐγκλημάτων. Σήμερον ἀκόμη παρ' ἡμῖν οἱ ἄνθρωποι φονεύονται καθ' ἑκάστην ἕνεκα προβάτου ἢ καὶ ἕνεκα ὄρνιθος. Τὸ αὐτὸ

συνέβαινε καὶ τότε· ὁ συνένοχος γυναικὸς ἐγγάμου ἐφονεύετο ὑπὸ τοῦ προσβληθέντος, ἐὰν οὗτος ἦτο ἰσχυρότερος, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἀποδεικνύει ὅτι ἡ συζυγικὴ τιμὴ ἐθεωρεῖτο ὥς τι ἐξόχως ἱερόν. Ἐπίσης ἱερὰ ἦτο καὶ ἡ ἀγελάς, ἥτις διὰ τοῦ γάλακτός της ἔτρεφε τὸν τότε Ἕλληνα.

Τοῦτο καταφαίνεται καὶ ἐξ ἄλλων πολλῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς Ἑλένης. Οἱ Ἕλληνες στρατεύουσι κατὰ τῆς Τροίας, φθάνοντες δ' ἐκεῖ ἀποστέλλουσι πρῶτον πρέσβεις πρὸς τοὺς Τρῶας, ὅπως ἀπαιτήσωσι τὴν Ἑλένην καὶ ὅ,τι ἄλλο μετ' αὐτῆς εἶχε κλέψει ὁ Πάρις ἐκ τῆς οἰκίας τοῦ Μενελάου, πρὸς δὲ καὶ ἐπιεικῆ τινα ἀποζημίωσιν. Περὶ τῆς προσβληθείσης συζυγικῆς τιμῆς οὐδαμοῦ γίνεται λόγος, πολὺς ὅμως περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἁρπαγῆς, περὶ τοῦ ὅτι δηλαδὴ ὁ Πάρις φιλοξενηθεὶς ἐν Σπάρτῃ ὑπὸ τοῦ Μενελάου εἰς ἀμοιβὴν τῆς φιλοξενίας τοῦ ἔκλεψε τὴν γυναῖκα μετὰ πολλῶν πολυτίμων ἀντικειμένων· διὰ τοῦτο συχνότατα γίνεται ἐπίκλησις πρὸς τὸν Δία τὸν Ξένιον, τὸν φύλακα τῶν νόμων τῆς φιλοξενίας, ὅπως τιμωρήσῃ τὸν κακουργήσαντα. Ἡ Ἑλένη ἐν τούτοις κρίνεται λίαν ἐπιεικῶς, διότι αὐτὴ οὐδένα τοιοῦτον νόμον κατεπάτησε. Καὶ ἐν τοῖς ὁμηρικοῖς ποιήμασι δὲν ἀναφέρεταί που, ὅτι ὁ Μενέλαος ἐτιμώρησεν ἢ ἐσκόπει νὰ τιμωρήσῃ τὴν ἄπιστον σύζυγόν του. Ὀλίγον βραδύτερον ὅμως οἱ ποιηταὶ συνησθάνθησαν, ὅτι ὁ Μενέλαος οὕτω φερόμενος ἐδείκνυεν αἰσθήματα ὑπὲρ τὸ δέον χριστιανικά. Ἔπλασαν λοιπὸν τὸν μῦθον, ὅτι ἁλισκομένης τῆς Τροίας ἡ Ἑλένη φοβουμένη τὴν ὀργὴν τοῦ συζύγου, ὃν εἶχε προδώσει, κατέφυγεν ἱκέτις εἴς τινα βωμόν. Ὁ Μενέλαος εὑρίσκει αὐτὴν καὶ ξιφουλκήσας ὁρμᾷ θαρραλέως ὅπως τὴν φονεύσῃ, ἀλλὰ κατὰ τὴν κρίσιμον ταύτην στιγμὴν ἡ πόρπη τοῦ χιτῶνος τῆς Ἑλένης— συνεργούσης τῆς Ἀφροδίτης— ἀποσπᾶται, ὁ χιτὼν ὀλισθαίνει πρὸς τὰ κάτω καὶ τὸ στῆθος τῆς ὡραιοτάτης τῶν γυναικῶν ἐκτίθεται ὁλόγυμνον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ἀτυχοῦς συζύγου, ὅστις θαμβωθεὶς ἀφίνει τὸ ξίφος νὰ ἐκπέσῃ τῆς χειρός. Αἰῶνας τινὰς μετὰ ταῦτα τὸ στῆθος ἄλλης ὡραίας γυναικὸς γυμνωθὲν πρὸ τοῦ δικαστηρίου ἐμάγευσε τοὺς σοβαροὺς δικαστὰς καὶ ἔλαβεν ἄφεσιν τῶν πολλῶν καὶ μεγάλων του ἁμαρτιῶν. Πῶς ν' ἀντισταθῇ ὁ Μενέλαος; Ὁ ποιητὴς ὅμως, ὅστις τοιουτοτρόπως προσεπάθησε νὰ τὸν δικαιολογήσῃ, δὲν εὗρε πολλοὺς ὀπαδούς. Οἱ Ἀθηναῖοι τοῦ πέμπτου αἰῶνος, οἵτινες εἶχον ὅλως διαφόρους ἰδέας περὶ τῶν λεπτῶν τούτων ζητημάτων, εὕρισκον τὸν Μενέλαον λίαν ὑπόδουλον τῇ Ἑλένῃ. Ὁ Αἰσχύλος τὸν ἐπικρίνει αὐστηρότατα, ὡς πατὴρ υἱὸν κἄπως ἐλαφρόν, ὁ δ' Εὐριπίδης προσπαθεῖ ὅσον δύναται νὰ τὸν καταστήσῃ ἀπλούστατα γελοῖον. Καὶ ὅμως δὲν παίει ὁ ἀτυχὴς Μενέλαος, μᾶλλον αὐτοῦ παίει ἡ ἐποχή του. Ἐν τῇ θέσει του ὁ Αἴας καὶ ὁ Διομήδης, αὐτὸς ἀκόμη ὁ Ἀχιλλεὺς δὲν θὰ ἐφέροντο ἴσως ἀλλέως. Ἐν γένει ὁ Ὅμηρος δὲν κατατάσσει μὲν τὸν Μενέλαον μεταξὺ τῶν πρώτων ἡρώων, τὸν παριστᾷ ὅμως γενναῖον καὶ πρὸ πάντων *λαφιλότιμον*, ἐν ᾧ οἱ Ἀττικοὶ ἀκριβῶς τοῦτο ἀρνοῦνται. Καὶ ἡμεῖς σήμερον κατὰ τὰς ἰδέας μας συμμεριζόμεθα μᾶλλον τὴν γνώμην τῶν Ἀττικῶν ἢ τὴν τοῦ Ὁμήρου.

Ἐκ ταύτης τῆς ὅλως ὑλικῆς ἀντιλήψεως τοῦ ζητήματος ἐξηγοῦνται πολλά, τὰ ὁποῖα ἄλλως μένουσιν ἀκατάληπτα. Οὕτω π. χ. τὸ ὅτι ἅμα ὡς ἡ πολιτεία θέλουσα νὰ περιορίσῃ τὴν αὐτοδικίαν ἀνέλαβεν αὐτὴ νὰ κανονίσῃ τὰς ποινὰς ἀναλόγως τῶν ἐγκλημάτων, ἡ προσβολὴ τῆς συζυγικῆς τιμῆς, ὡς πᾶσα ἄλλη βλάβη ἰδιοκτησίας, ἐθεωρήθη ἱκανοποιουμένη διὰ χρηματικῆς ἀποζημιώσεως, ἣν ἐλάμβανεν ὁ προσβληθείς. Παρ' Ὁμήρῳ εὑρίσκεται καὶ τεχνικὸς ὅρος τῆς ἀποζημιώσεως ταύτης, *μοιχάγρια*. Ὁ σύζυγος ἐλάμβανεν αὐτὴν παρὰ τοῦ ἐραστοῦ τῆς γυναικός του, ἠδύνατο δ' ἀναμφιβόλως, ὡς εἴπομεν ἤδη ἀνωτέρω, καὶ ν' ἀποπέμψῃ αὐτήν, ἐπιστρεφομένης αὐτῷ τῆς τιμῆς, ἣν εἶχε πληρώσει πρὸς ἀγοράν της. Ἡ ἱκανοποίησις ἦτο τότε τελεία.

Ἡ κατάστασις αὕτη διήρκεσεν ἐπὶ πολύ. Ἀκόμη κατὰ τὴν ἀκμὴν τοῦ πολιτισμοῦ ἐν Ἑλλάδι, ἐν αὐταῖς ταῖς Ἀθήναις ἐθεωρεῖτο δυνατὸν νὰ ἱκανοποιῆται ὁ προσβληθεὶς σύζυγος διά τινος χρηματικοῦ ποσοῦ, ἂν καὶ πολλοὶ συλλαμβάνοντες τὸν ἐραστὴν ἐπ' αὐτοφώρῳ ἐφόνευον αὐτόν, καθ' ὃ ἐκ τοῦ νόμου εἶχον δικαίωμα. Καὶ ὅμως ὁ Σόλων ἐν τοῖς νόμοις του εἶχεν ἤδη ἐξάρει τὴν *ἠθικὴν* βλάβην τὴν προσγινομένην τῷ συζύγῳ, διότι ἐνῷ ἐπέτρεψεν εἰς αὐτὸν νὰ φονεύῃ τὸν ἐπ' αὐτοφώρῳ συλλαμβανόμενον ἐραστήν, ὁ αὐτός, καθὰ λέγει ὁ Πλούταρχος «ἔταξε ζημίαν ἑκατὸν δραχμὰς μόνον, ἐὰν ἁρπάσῃ τις ἐλευθέραν γυναῖκα καὶ βιάσηται.» Τοῦτο εὑρίσκει ὁ Χαιρωνεὺς βιογράφος ἄλογον, κατὰ δὲ τὰς σημερινὰς ἰδέας πρέπει νὰ κριθῇ ἀλογώτατον. Ὀφείλομεν ὅμως νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἐν τῷ νόμῳ τούτῳ τοῦ Σόλωνος ἐκδηλοῦται σαφέστατα ἡ μεγίστη διαφορὰ τῆς ἐποχῆς τοῦ νομοθέτου ἀπὸ πασῶν τῶν ἀρχαιοτέρων. Ἀπὸ τῶν προϊστορικῶν χρόνων μέχρι τῶν τοῦ Σόλωνος ὁ ἀληθὴς πολιτισμὸς ὁ εἰς ἠθικωτέραν ἀντίληψιν τῶν τοῦ βίου συνιστάμενος, εἶχε κάμει μεγάλας προόδους· ὁ νομοθέτης τῶν Ἀθηνῶν δὲν ἐθεώρει πλέον τὴν γυναῖκα ἁπλοῦν κτῆμα τοῦ ἀνδρός, οὗ πᾶσα βλάβη, οἱαδήποτε φύσεως καὶ ἂν ἦναι, δύναται νὰ θεραπευθῇ διὰ χρημάτων. Ἐν ἄλλῃ περιπτώσει ὁ Πλούταρχος λέγει, ὅτι ὁ Σόλων «οὐκ ἐβούλετο μισθοφόρον οὐδ' ὤνιον εἶναι τὸν γάμον, ἀλλ' ἐπὶ τεκνώσει καὶ χάριτι καὶ φιλότητι γίνεσθαι τὸν ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς συνοικισμόν.» Τοῦτο καταφαίνεται ἐξαιρέτως ἐν τῷ ἀνωτέρῳ νόμῳ. Ἡ χάρις ὅμως καὶ ἡ ἀγάπη τῶν συζύγων καταστρέφεται, ὅταν ἡ γυνὴ ἑκουσίως παραβαίνῃ τὰ καθήκοντά της· διὰ τοῦτο κατὰ τὸν Σόλωνα πρέπει νὰ φονεύηται ὁ συνένοχος τῆς γυναικὸς ὡς φθείρων αὐτὴν τὴν ψυχήν. Ὅταν ὅμως ἡ παράβασις γίνεται παρὰ τὴν θέλησίν της, ἐνόμισεν ὁ νομοθέτης ὅτι ἀρκεῖ ποινή τις· διότι ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἡ ψυχὴ μένει ἁγνή. Ὁ ἐπὶ τεκνώσει καὶ χάριτι καὶ φιλότητι ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς συνοικισμὸς ὑπῆρχεν ἤδη, ὡς ἀπεδείχθη ἀνωτέρω, καὶ ἐπὶ Ὁμήρου, ὑπῆρχεν ὅμως οὕτως εἰπεῖν ἀσυνειδήτως καὶ ἐναντίον τῶν ἰσχυόντων θεσμῶν. Ὁ Σόλων ἐπισήμως ἀνεγνώρισεν αὐτὸν καὶ τὸν ἔθηκεν ὡς τὸν ἀληθῆ σκοπὸν τοῦ γάμου. Ἡ αἰσθηματικὴ ὅμως αὕτη διάκρισις τοῦ Σόλωνος δὲν ἦτο καταληπτὴ πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος. Ἀκόμη ἕνα αἰῶνα καὶ πλέον μετ' αὐτὸν ἐν Γόρτυνι τῆς Κρήτης ὁ ἐραστὴς καὶ ὁ ἁρπαξ ἐτιμωροῦντο ἀμφότεροι ἐξ ἴσου διὰ προστίμου διακοσίων δραχμῶν, ὁ ἐραστὴς μάλιστα ἐνίοτε καὶ μόνον δι' ἑκατὸν δραχμῶν· μόνον δ' ἐὰν δὲν ἠδύνατο νὰ πληρώσῃ τὸ πρόστιμον ἐντὸς πέντε ἡμερῶν, ἐπετρέπετο εἰς τὸν ἄνδρα νὰ τὸν φονεύσῃ. Ἐνταῦθα ἔχομεν ἀκόμη τὰς ἀρχαίας ἰδέας· κατὰ τὴν ἐποχὴν δηλαδὴ τοῦ Περικλέους ἐν Κρήτῃ ὁ προσβληθεὶς σύζυγος ἐθεώρει ἑαυτὸν ἐπαρκῶς ἀποζημιούμενον δι' ἑκατὸν ἢ τὸ πολὺ διακοσίων δραχμῶν.

Πρὸ τοῦ γάμου ἡ κόρη εὑρίσκετο φυσικῶς εἰς τὴν κυριότητα τοῦ πατρός, ἢ τούτου ἀποθανόντος εἰς τὴν τοῦ ἀδελφοῦ· ἡ χήρα μήτηρ ἐπίσης εἰς τὴν τοῦ ἐνήλικος υἱοῦ· πᾶσα δ' ἔκνομος μετ' αὐτῶν ὁμιλία ξένου ἐθεωρεῖτο ὡς βλάβη τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ κυρίου αὐτῶν· περὶ συζυγικῆς τιμῆς δὲν πρόκειται ἐνταῦθα μηδὲ περὶ τῆς οἰκογενειακῆς· διότι καὶ τοῦτο τὸ αἴσθημα δὲν εἶναι πολὺ ἀρχαῖον, ἀνεπτύχθη δὲ βραδύτερον καὶ ἐξ ἀρχῶν ὅλως ὑλικῶν. Ὁ πατὴρ δηλαδὴ ἢ ὁ ἀδελφὸς ἐπηγρύπνουν ἐπὶ τῶν τῇ κυριότητί των ὑποκειμένων γυναικῶν αὐστηρότερον ἴσως καὶ αὐτοῦ τοῦ συζύγου, διότι ἐγίνωσκον ὅτι θὰ ἐπώλουν τὴν θυγατέρα ἢ ἀδελφήν των εὐθηνότερον, ἐὰν ἀπεδεικνύετο μὴ οὖσα ἁγνή. Διὰ τοῦτο ἐν τοῖς ἀρχαιοτέροις νόμοις οὐδεμία διάκρισις γίνεται μεταξὺ φθορέως παρθένου ἢ γυναικὸς ἐγγάμου, ἐπίσης οὐδεμία διάκρισις μεταξὺ συζύγου, ἀδελφοῦ ἢ υἱοῦ ἐνήλικος· πάντες οὗτοι ἔχουσι δικαίωμα ἐκδικήσεως ἢ ἀποζημιώσεως. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι καὶ αἱ θυγατέρες ἢ ἀδελφαὶ ὡς κτήματα τοῦ κυρίου των δὲν ἠδύναντο νὰ διαθέσωσιν ἑαυτὰς κατὰ βούλησιν· ὁ πατὴρ ἢ ὁ ἀδελφὸς εἶχον δικαίωμα οὐχὶ μόνον νὰ ἐκδώσωσιν αὐτὰς εἰς νόμιμον γάμον ἀντὶ χρημάτων, ὡς εἴδομεν ἀνωτέρω, ἀλλὰ καὶ νὰ τὰς *πωλήσωσιν ὡς δούλας* εἰς ὅν τινα ἤθελον. Ἐν Ἀθήναις πρῶτος ὁ Σόλων κατήργησε τὸ δικαίωμα τοῦτο, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἐξήρεσε τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἡ θυγάτηρ ἢ ἡ ἀδελφὴ ἤθελον ἀποδειχθῆ μὴ διαφυλάξασαι τὴν ἁγνότητα.

Ἄλλη ἀπόδειξις τῆς θέσεως ταύτης τῶν γυναικῶν εὑρίσκεται ἐν τῷ περὶ τῶν ἐπικλήρων παρθένων θεσμῷ, ὅστις ἦν γενικὸς καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα. Ἐπίκληροι ἐκαλοῦντο αἱ κόραι, ὧν ὁ πατὴρ εἶχεν ἀποθάνει χωρὶς ν' ἀφήσῃ τέκνα ἄρρενα. Τότε ἡ περιουσία φυσικῶς περιήρχετο εἰς αὐτάς, κυρίως ὅμως αὐταὶ συνεχωνεύοντο μετὰ τῆς περιουσίας. Διότι ἡ ἐπίκληρος μετεβιβάζετο μετὰ τῆς ἄλλης κληρονομίας εἰς τὴν κυριότητα τοῦ πλησιεστέρου συγγενοῦς, τοῦ ἐκ πατρὸς θείου π. χ. ἢ τοῦ ἐξαδέλφου της, ὅστις ὤφειλε νὰ τὴν νυμφευθῇ. Ἐὰν οὗτος δι' οἱονδήποτε λόγον ἠρνεῖτο νὰ πράξῃ τοῦτο, ἔπρεπε νὰ παραιτηθῇ τῆς κληρονομίας παραχωρῶν τὰ δικαιώματά του εἰς τὸν μεθ' ἑαυτὸν πλησιέστερον συγγενῆ. Οἱ νόμοι τῆς ἐν Κρήτῃ Γόρτυνος εἶναι ἓν τισιν ὀχληρότεροι· διότι ἐκεῖ ὁσάκις ὁ ἔχων δικαίωμα νὰ νυμφευθῇ τὴν ἐπίκληρον συγγενὴς ἦτο ἀνῆλιξ, ὤφειλεν αὐτὴ νὰ τὸν περιμένῃ καὶ νὰ διανέμηται μετ' αὐτοῦ ἐξ ἴσου τὰ ἔσοδα τῆς περιουσίας της. Ἐὰν οὗτος βραδύτερον ἐνῆλιξ γενόμενος ἠρνεῖτο νὰ τὴν νυμφευθῇ, μετεβιβάζετο τὸ δικαίωμά του εἰς ἄλλον συγγενῆ, καὶ μόνον ἐὰν δὲν ὑπῆρχεν ἄλλος συγγενής, ἐπετρέπετο εἰς αὐτὴν νὰ ἐκλέξῃ ἄνδρα κατὰ τὴν ἀρέσκειάν της, πάντως ὅμως ἔπρεπε νὰ ἦναι ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ πατρός της.

Εἶναι φανερὸν πόσον ὁ νόμος οὗτος ἦτο σκληρός. Ἡ δυστυχὴς ἐπίκληρος ἦτο πολλάκις ἠναγκασμένη νὰ δεχθῇ ὡς ἄνδρα ἐσχατόγηρόν τινα θεῖόν της, ὅστις, ἂν ἔλειπεν ἡ περιουσία, πᾶν ἄλλο θὰ ἐσκέπτετο ἢ νὰ νυμφευθῇ. Ὁ νόμος μάλιστα προέτρεπεν εἰς σύναψιν τοιούτων ἀναρμόστων γάμων, διότι ἐπέτρεπεν εἰς τὸν ἔγγαμον συγγενῆ νὰ διαλύσῃ τὸν πρῶτον γάμον του ὅπως νυμφευθῇ τὴν ἐπίκληρον. Τῶν παραλόγων τούτων δικαιωμάτων τὸ πολλάκις ἀπάνθρωπον ἠθέλησε νὰ κολάσῃ ὁ Σόλων διὰ νόμου, ὅστις βραδύτερον ἐφαίνετο ἄτοπος καὶ γελοῖος, ὅπως καὶ ἦτο πράγματι· διότι ἔδιδε τῇ ἐπικλήρῳ εἴς τινας περιπτώσεις τοιαύτην ἐλευθερίαν, ὥστε ὁ γέρων σύζυγός της ἠναγκάζετο ἢ νὰ τὴν κρατήσῃ μετ' αἰσχύνης ἢ νὰ διαλύσῃ τὸν γάμον. Ὀλιγώτερον ἄδικος δὲν ἦτο ὁ τῆς Γόρτυνος νόμος. Ἐὰν ἡ ἐπίκληρος κατὰ τὸν θάνατον

τοῦ πατρὸς εἶχεν ἤδη ἡλικίαν γάμου, ὁ μέλλων σύζυγός της ὅμως, ὁ ἐξάδελφός της π. χ. μόλις ἦτο δέκα ἐτῶν, ὥφειλε αὕτη νὰ τὸν περιμένῃ ἄλλα τόσα· ὥστε ὅταν αὐτὸς ἐγίνετο ἐνηλιξ, αὐτὴ θὰ ἦτο τριακοντοῦτις· κατὰ τὰ δέκα δὲ ταῦτα ἔτη ἔπρεπε νὰ διανέμηται μετ' αὐτοῦ τὴν περιουσίαν της. Μετὰ ταῦτα ἐὰν αὐτὸς εἶχεν ἀκόμη ὄρεξιν νὰ τὴν νυμφευθῇ, τὸ ζήτημα ἐτελείωνε μὲν κακὰ καὶ ψυχρά, ὁπωσδήποτε ὅμως ἐτελείωνεν. Ἀλλ' ἂν ἐκεῖνος ἀπεποιεῖτο, μετεβιβάζετο τὸ δικαίωμά του εἰς ἄλλον, ἡ δὲ κόρη ἐξηρτᾶτο ἀπὸ τῆς θελήσεως αὐτοῦ ὅπως ἀπὸ τῆς τοῦ πρώτου. Ἐὰν καὶ οὗτος ἠρνεῖτο, ἤρχετο ἡ σειρὰ τρίτου καὶ οὕτω καθεξῆς. Ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ ὅμως ἡ ἡλικία τῆς κόρης παρήρχετο, ἐὰν δὲ δὲν ἦτο ὡραία καὶ ἐὰν ἡ περιουσία της ἦτο μικρά, θὰ ὑφίστατο τὸν ἔσχατον ἐξευτελισμόν· διότι ὁ νόμος ὥριζεν, ὅτι ἐὰν δὲν ὑπάρχωσι συγγενεῖς τῆς ἐπικλήρου ἢ ἐὰν οἱ ὑπάρχοντες ἀρνῶνται νὰ τὴν νυμφευθῶσι καὶ ἐὰν ἐκ τῶν τῆς αὐτῆς φυλῆς ἀνδρῶν οὐδεὶς ἐπίσης στέργῃ νὰ τὴν νυμφευθῇ, τότε νὰ *κηρυχθῇ τοῦτο δημοσίᾳ*, ὅτι δηλαδὴ οὐδεὶς ἐκ τῶν συγγενῶν ἢ φυλετῶν στέργει νὰ τὴν νυμφευθῇ, καὶ ἔπειτα εἶναι ἐλευθέρα ἡ κόρη νὰ εὕρῃ, ἂν ἠμπορῇ, ἄνδρα ἐξ ἄλλης φυλῆς. Πόσαι φιλότιμοι κόραι θὰ προετίμων μᾶλλον νὰ μείνωσιν ἄγαμοι διὰ παντὸς τοῦ βίου των ἢ νὰ ἐκτεθῶσιν οὕτω καὶ ἐξευτελισθῶσι δημοσίᾳ! Ἀλλὰ καὶ ἄγαμοι νὰ μείνωσιν δὲν ἐπετρέπετο.

Ὁ περὶ ἐπικλήρων θεσμὸς εἶναι πανάρχαιος διότι ἀπαντᾷ καὶ παρ' ἄλλοις λαοῖς τῆς ἰνδογερμανικῆς φυλῆς, διετηρήθη δ' ἐν Ἑλλάδι καθ' ἅπασαν τὴν ἀρχαιότητα ἕνεκα διαφόρων λόγων. Πρῶτον οἱ συγγενεῖς εἶχον κεκτημένα δικαιώματα, τὰ ὁποῖα δὲν ἔστεργον βεβαίως ν' ἀπολέσωσιν. Ἔπειτα — καὶ τοῦτο ἦτο ὁ ἀρχικὸς σκοπὸς τοῦ θεσμοῦ — διὰ τῶν τέκνων τῶν ἐπικλήρων ἐπρόκειτο νὰ συνεχισθῇ τὸ γένος τοῦ ἄνευ ἄρρενος γόνου ἀποθανόντος ἀνδρός. Πρὸς τοῦτο ὅμως ἔπρεπε τὰ τέκνα ταῦτα νὰ ἦνε ὅσον τὸ δυνατὸν πλησιέστεροι συγγενεῖς τοῦ πάππου των, δηλαδὴ τέκνα τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του ἢ τοῦ ἀνεψιοῦ του. Ἀπόδειξις τοῦ ὅτι οὕτω ἀντελαμβάνοντο τὸ πρᾶγμα εἶναι ὅτι ὁ υἱὸς τῆς ἐπικλήρου ἅμα ἐνῆλιξ γενόμενος ἐλάμβανε τὴν περιουσίαν τῆς μητρός του καὶ διεχειρίζετο αὐτήν, καὶ ἐὰν ἀκόμη ὁ πατήρ του ἔζη· διότι ἐθεωρεῖτο πρὸ παντὸς υἱὸς τοῦ πάππου του, οὗ τὸ γένος δι' αὐτοῦ ἀνεβλάστανεν. Παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ὡς εἴπομεν καὶ ἀνωτέρω, μέγιστον δυστύχημα ἐθεωρεῖτο ἡ ἀπαιδία· ὅταν ἔσβυνε μία οἰκογένεια, ὄχι μόνον τὸ ὄνομα αὐτῆς περιέπιπτεν εἰς λήθην, ἀλλὰ καὶ τῶν θεῶν αἱ τιμαὶ καὶ αἱ πρόσοδοι φυσικῶς ἠλαττοῦντο. Ἐκ τούτου ἐγεννήθη καὶ ὁ θεσμὸς οὗτος, ἕνεκα τούτου δὲ καὶ αἱ υἱοθεσίαι ἦσαν τότε συχνότεραι. Πάντες ὅμως οἱ λόγοι οὗτοι δὲν ἐξηγοῦσι τὴν πρὸς τὰς θυγατέρας ἀστοργίαν· αὕτη ἐξηγεῖται μόνον ἐκ τούτου, ὅτι καθ' ἣν ἐποχὴν ἀνεπτύχθη τὸ ἔθιμον, ὅπερ μετὰ ταῦτα ἔγεινε νόμος, αἱ γυναῖκες ἐθεωροῦντο ἀποτελοῦσαι μέρος τῆς περιουσίας καὶ ἐκληροδοτοῦντο μετ' αὐτῆς. Ἐὰν ὁ νόμος ἐτίθετο ἐν ἄλλῃ ἐποχῇ, θὰ ἦτο βεβαίως ὀλιγώτερον σκληρός.' Ἐλησμονήσαμεν ν' ἀναφέρωμεν ἀνωτέρω, ὅτι ὁ νόμος τῆς Γόρτυνος, ὅστις ἐγράφη περὶ τὰ μέσα τοῦ πέμπτου πρὸ Χρ. αἰῶνος, ἐπέτρεψεν εἰς τὴν ἐπίκληρον νὰ ἐξαγοράζῃ τὴν ἐλευθερίαν της ἐγκαταλείπουσα εἰς τοὺς συγγενεῖς τοὺς πατρός της τὸ ἥμισυ τῆς περιουσίας· διὰ τούτου ἐβελτιώθη ὁπωσοῦν ἡ θέσις της.

(Ἕπεται τὸ τέλος)

Χ. Τεουντας

ΤΟ ΒΟΤΑΝΙ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Ἐν πάσαις ταῖς ἐπαρχιακαῖς πόλεσι τῆς Ἑλλάδος, ταῖς πρωτευούσαις ἀγροτικῶν δήμων, κατὰ Κυριακὴν ἢ ἄλλην τινὰ τῆς ἑβδομάδος ἡμέραν, γίνεται ἀγορά, *παζάρι* ὡς λέγουσι κοινῶς. Εἶνε δὲ τοῦτο οὐδὲν ἄλλο ἢ συναλλαγὴ μεταξὺ τῶν κατοίκων τῆς πόλεως καὶ τῶν ἐκ τῶν ἔξω χωρίων κατερχομένων ἀγροτῶν. Ἐν τῇ πόλει ἔχουσιν ἀνάγκην προϊόντων παραγομένων ἐν τοῖς ἀγροῖς, οἱ ἀγρόται ἔχουσιν ἀνάγκην ἀντικειμένων κατασκευαζομένων ἐν τῇ πόλει ἢ εἰσαγομένων ἄλλοθεν.

Ὁ χωρικὸς φέρει πρὸς πώλησιν ξύλα, δᾳδίον, βούτυρον, τυρόν, ὄρνιθας, ζῷα, γεννήματα καὶ ἀγοράζει ὄρυζαν, ἅλας, ἐργαλεῖα, σκεύη, ὑφάσματα, κοσμήματα καὶ ὅπλα. Καθ' ὅσον δ' ἡ συγκομιδὴ τῶν δημητριακῶν καρπῶν εἶνε πλουσία, καθ' ὅσον ἡ τῶν ποιμνίων ὑγεία καλή, κατὰ τοσοῦτον καὶ ἡ ἀγορὰ καθίσταται ζωηροτέρα καὶ τῶν ἐμπόρων τῆς πόλεως μείζονα τὰ κέρδη.

Κύρια εἰσοδήματα τῶν χωρικῶν εἶνε τὸ περισσεῦον γέννημα, ὅπερ θὰ πωλήσωσι, καὶ ἐκ τοῦ ποιμνίου τὸ μαλλίον, τὸ βούτυρον, ὁ τυρὸς καὶ τὰ νεογέννητα ἐρίφια καὶ ἀρνία. Αἱ ἀγροτικαὶ οἰκογένειαι πρὸς διατροφὴν ἀποθηκεύουσιν εἰς τὰς κουβέλας ἀραβόσιτον ἰδίως, δι' οὗ ζυμοῦται ἡ *μπομπότα*, ὁ θρεπτικὸς ξανθὸς ἄρτος. Ὁ σῖτος ἅπας ἐκποιεῖται, ἐκτὸς ὀλιγίστου ποσοῦ· ὁ ἐξ αὐτοῦ ἄρτος θεωρεῖται πολυτέλεια ἄσκοπος, καὶ δὲν ἔχει τὰς θερμαντικὰς καὶ θρεπτικὰς ἰδιότητας τῆς *μπομπότας*, κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἀγροτῶν.

Οὕτως οἰκογένεια χωρικὴ ἐκ πέντε ἐξ μελῶν ἔχει ἀνάγκην, ὅπως ἐξασφαλίσῃ τὴν ἐτησίαν τροφήν, ἑβδομήκοντα τοὐλάχιστον κοιλῶν ἀραβοσίτου. Καὶ ἂν ἐκ τῶν ἰδίων ἀγρῶν δὲν συγκομίσῃ τὸ ποσὸν τοῦτο, ὅπως δήποτε ὀφείλει νὰ τὸ προμηθευθῇ δι' ἀγορᾶς ἢ δι' ἀνταλλαγῆς· ἤτοι ἐπὶ τῇ συμφωνίᾳ ὅτι κατὰ τὴν προσεχῆ συγκομιδὴν θέλει ἀποδώσῃ πρὸς τὸν ἔμπορον ἢ κτηματίαν, ὅστις ἐδάνεισε τὸν ἀραβόσιτον, ἰσάριθμα κοιλὰ σίτου. Ὁμοιάζει ὁ τρόπος οὗτος τοῦ δανείου ὀλίγον πρὸς τοκογλυφίαν, ἀλλὰ καθιερώθη διὰ τοῦ ἐθίμου καὶ δὲν φαίνεται ἀσύμφορος τοῖς ἀγρόταις. Ἐν τῇ ἑβδομαδιαίᾳ ἀγορᾷ λοιπόν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἐμπορικῶν πράξεων, γίνονται συνήθως καὶ τοιαῦται συναλλαγαὶ μεταξὺ τῶν χωρικῶν καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος σιτεμπόρων καὶ τοκογλύφων τῶν πόλεων.

Τοιαύτη τις αἰτία ἔφερε καὶ τὸν Γιαννιὸν Καρανῖκον τὴν πρώτην Κυριακὴν τοῦ Μαΐου εἰς Ξηροχώριον. Ὁ ἀραβόσιτος τῆς οἰκογενείας εἶχε τελειώσῃ καὶ ἦτο ἀνάγκη νὰ προμηθευθῶσι πέντ' ἐξ κοιλά, ὅπως ἐπαρκέσωσι μέχρι τῆς συγκομιδῆς τῆς κριθῆς καὶ τοῦ σίτου. Ὁ Γιαννιὸς ἐστέλλετο ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἵνα λάβῃ δάνειον τὸ ποσὸν τοῦτο παρὰ τοῦ κὺρ Παντελάκη, τοῦ γνωστοῦ μνηστῆρος τῆς δημαρχίας.

Ἡ ἐγκυμονοῦσα φορβὰς δὲν ἠδύνατο νὰ κομίσῃ ἐκ τριώρου ἀποστάσεως τόσον φορτίον. Ἐδέησε λοιπὸν νὰ δανεισθῶσι καὶ τὸν ὄνον τοῦ Μπάρμπα Σταμάτη. Καὶ ἵνα μὴ κατέλθωσιν εἰς Ξηροχώριον τὰ ζῶα κενά, οὐδενὸς ἄλλου ὑπάρχοντος προϊόντος κατὰ τὸν Μάϊον, ἐφόρτωσαν καυσόξυλα ἐκ τοῦ δάσους.

Ὁ νέος χωρικὸς ἐν ἑορτασίμῳ περιβολῇ ὡδήγει τὰ ζῶα πεζός, ὄρθρου βαθέος ἀναχωρήσας ἐκ τοῦ χωρίου· ἔφερε δὲ καὶ τὸ μακρὸν ἀλβανικὸν ὅπλον ἐπ' ὤμου ἵνα ἐπισκευάσῃ ἐν Ξηροχωρίῳ τὰ βεβλαμμένα πυρέκβολα.

Ἐπώλησεν ἐκεῖ ταχέως καὶ εἰς καλὴν τιμὴν —ὀγδοήκοντα λεπτὰ— τὰ καυσόξυλα καὶ δέσας τὰ ζῶα εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ κὺρ Παντελάκη ἐξῆλθεν εἰς τὴν ἀγοράν.

Τὰ ἐμπορικὰ καταστήματα ἦσαν ἀνοικτά, εἶχον δ' ἐγκαθιδρυθῆ καὶ τινες ὑπαίθριοι μεταπράται, πωληταὶ ὑφασμάτων ἰδίᾳ. Καὶ ἐκυμάτιζον εἰς τὸν ἀέρα ἀνηρτημένα τὰ κίτρινα καὶ ἐρυθρὰ μαντίλια καὶ τὰ πολύχρωμα βαμβακερὰ πανία, προκαλοῦντα τὰ λαίμαργα βλέμματα τῶν κομψευομένων χωρικῶν, αἵτινες ἔβλεπον ἐκεῖ ὑλικὸν ἄφθονον διὰ ποδιὰς καὶ σκουφομάντιλα· εἶχον δὲ κατέλθῃ τὴν κυριακὴν ἐκείνην καὶ χωρικοὶ καὶ χωρικαὶ πολλαί.

Διὰ τὰς νεανίδας τῶν χωρικῶν ἡ ὑπερτάτη τέρψις εἶνε ἡ εἰς τὸ *παζάρι* μετάβασις. Εἶνε τὸ μόνον μέρος, ἐν ᾧ ἐπὶ προφάσει ἀγορᾶς ὑποδημάτων ἢ χρωματιστῶν μαλλίων, δύνανται νὰ ἐπιδείξωσι τὸ λυγηρὸν αὐτῶν παράστημα, ἔξω τῶν στενῶν ὁρίων τοῦ χωρίου των. Καθότι αἱ κόραι εἰς τὰς πανηγύρεις τῶν γειτονικῶν χωρίων, ὅπου συναθροίζονται ἐκ τῶν πέριξ οἱ ἄνδρες καὶ αἱ ἔγγαμοι γυναῖκες, δὲν μεταβαίνουσι κατ' οὐδένα λόγον. Ἔπειτα πᾶσα πόλις ἢ κωμόπολις θεωρεῖται κέντρον ἀνεπτυγμένον καὶ διὰ τῆς μεταβάσεως καὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἐπί τινας ὥρας διαμονῆς λαμβάνει τις οἱονεὶ τὸ βάπτισμα τοῦ πολιτισμοῦ. Ἐναβρύνονται λοιπὸν αἱ νεαραὶ χωρικαὶ ἐπὶ τῇ εἰς Ξηροχώριον μεταβάσει καὶ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας κατόπιν ἀφηγοῦνται εἰς τὰς ἀμαθεῖς ὁμιλήκους τὰ θαυμάσια, ἅτινα εἶδον ἐκεῖ.

Ἐν τῇ πλατείᾳ τὸ πλῆθος συνωστίζετο καὶ συνεμίγνυντο αἱ γραφικώταται στολαὶ τῶν ἀγροτῶν μετὰ τῶν σοβαρῶν ἐνδυμάτων τῶν κατοίκων τῆς πόλεως, καὶ παρενετίθεντο ὑψηλοί τινες ψωριῶντες πῖλοι μεταξὺ τῶν ἐρυθρῶν φεσίων καὶ τῶν χιονολεύκων μαντιλίων. Καὶ ἠκούοντο ἐκεῖ προσφωνήσεις καὶ χαιρετισμοὶ καὶ κραυγαὶ τῶν πολιτῶν συνιστώντων τὸ ἐμπόρευμα καὶ συζητήσεις περὶ τῆς τιμῆς καὶ ἦχοι χαλκονομισμάτων μετρουμένων ἐν τῇ παλάμῃ καὶ βελασμοὶ δεσμίων προβάτων καὶ γόοι ὀρνίθων ἀνηρτημένων ἀπὸ τῶν ποδῶν.

Ἐκεῖ ἦτο τὸ κυρίως *παζάρι* τῶν χωρικῶν πωλούντων τὰ προϊόντα αὐτῶν, τῶν πλανοδίων μικρεμπόρων, προσπαθούντων νὰ σαγηνεύσωσι τὰ ἀγροτικὰ βαλάντια.

—Χτένια, τσατσάραις, καθρεφτάκια, ξουράφια, βελόνια, σουγιάδες! ἔκραζε κυφὸς νησιώτης περιάγων τὸ ἀπὸ τοῦ τραχήλου αὐτοῦ ἐκκρεμὲς ἐμπορικὸν κατάστημα.

— Δαχτυλίδια, καρφίτσαις, θηλυκωτάρια, γυαλιστάραις! ἐγρύλλιζε σπανὸς ἑβραῖος προτείνων μέγαλην ὑελοσκεπῆ θήκην.

Ὁ Γιαννιὸς δὲν εἶχε σκοπὸν οὔτε ν' ἀγοράσῃ, οὔτε νὰ πωλήσῃ τι. Τὰ ὀγδοήκοντα λεπτά, ἅτινα εἰσέπραξεν ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν καυσοξύλων, ἐπήρκεσαν εἰς κέρασμά τι ἐν τῷ καπηλείῳ, εἰς προμήθειαν προσφαγίου τινὸς κατὰ τὴν μεσημβρίαν— ἄρτον εἶχε φέρει μεθ' ἑαυτοῦ ἐκ τοῦ οἴκου ἐν τῷ ἀπὸ τοῦ ὤμου ἀνηρτημένῳ τράστῳ. Διῆλθε διὰ τῶν κρεοπωλείων, ἐν οἷς αἱ μυῖαι ἐβόμβουν περὶ τὰ ἀνηρτημένα κρέατα καὶ οἱ κύνες ἔλειχον τὰ σταλάζοντα αἵματα. Ἀνέπνευσε μετ' ὀρέξεως τὴν ταγγὴν ὀσμὴν τῶν ἐπὶ φορητῶν πυραύνων τηγανιζομένων ἐν ὑπαίθρῳ ἰχθύων. Καὶ διηυθύνθη εἰς τὸ παρὰ τὸ μέγα δημοτικὸν φρέαρ καπηλεῖον, ὅπερ ἐτιτλοφορεῖτο πομπωδῶς· Καφενίον ὁ τρωικὸς πόλεμος.

Ἦτο χαμηλὸν οἴκημα, σχεδὸν ὑπόγειον. Ἐπὶ τῆς προσόψεως καὶ ὑπὲρ τὴν ταπεινὴν μονόφυλλον θύραν ἦτο ἀναγεγραμμένη ἐπὶ ῥοδοχρόου τοίχου διὰ κυανῶν κακοσχήμων γραμμάτων ἡ ἐπιγραφή, δεξιᾷ δὲ καὶ ἀριστερᾷ τῆς θύρας, εἰς τὰ μεταξὺ τῶν παραστάδων ταύτης καὶ τῶν παραθύρων διαστήματα, ζωγραφίαι ἐκφραστικώταται ἡρμήνευον τὴν ἐπιγραφὴν, παριστῶσαι στυγνὰς μορφὰς ἀνδρεικέλων μαχομένων διὰ πυροβόλων ὅπλων! ...

Διὰ τῆς θύρας καὶ τῶν ἀνοικτῶν παραθύρων ἐφαίνοντο οἱ ἐσωτερικοὶ τοῖχοι τῇδε κακεῖσε δι' ἐζωγραφημένων χαρτίων πεποικιλμένοι, ἐν δὲ τῷ κέντρῳ εἰς τὸ βάθος ὑπὲρ τὸ κυλικεῖον ὡρθοῦτο λεπρὰ προτομὴ τοῦ βασιλέως Ὄθωνος. Αἱ ἐντὸς τοῦ καπηλείου πρὸς τὸ βάθος τρεῖς τράπεζαι ἦσαν κατειλημμέναι ὑπὸ χωρικῶν χαρτοπαικτούντων, οἵτινες ὑβρίζοντο καὶ ἐγρονθοκόπουν τὰς σανίδας ἐν μέσῳ νεφῶν καπνοῦ. Τὰς ἄλλας τραπέζας εἶχον στήσῃ ἔξω ὑπὸ τὴν σκιὰν δύο συκαμινεῶν καὶ μικρᾶς καναβίννης σκιάδος, ὑπὲρ τὴν ὁποίαν ἐσαλεύοντο τὰ ἄχροα ὑπόλοιπα ἑλληνικῆς σημαίας. Καὶ αἱ ὑπαίθριοι τράπεζαι ἦσαν κατειλημμέναι ὑπὸ πολιτῶν καὶ ἀγροτῶν, οἵτινες ἐφλυάρουν, ἔπινον, ἐκάπνιζον καὶ ἐρρόφων ναργιλέν.

Συγχωρικοί τινες ἐκάλεσαν τὸν Γιαννιὸν ἵνα τὸν κεράσωσιν. Ἔσυρεν οὗτος ξύλινον σκαμνίον, παρήγγειλεν ἕνα καφὲν βαρὺν γλυκὸν εἰς τὸν ἀνυπόδητον παῖδα τοῦ καπήλου καὶ ἐκάθισε παρὰ τὸν φιλικὸν ὅμιλον.

Ϛ'

Ἡ χειρόμαντις

Μετ' ὀλίγον ἐφάνησαν ἐρχόμενοι πρὸς τὸ καφενεῖον τρεῖς προσωπικότητες τοῦ τόπου· ὁ κύριος ἔπαρχος, ὁ κύριος ταμίας καὶ ὁ κύριος ἀνθυπομοίραρχος.

Καὶ ὁ μὲν ἔπαρχος ἐφόρει ψιάθινον πῖλον καστανόχρουν καὶ ἐπενδύτην τεφροποίκιλτον καὶ λευκὸν λαιμοδέτην μετ' ὀρθῶν περιλαιμίων καὶ πλατυτάτην ρεβινθόχρουν περισκελίδα, ὁ δὲ ταμίας καστόρινον τεφρὸν πῖλον καὶ λινᾶ νεανικά πως ἐνδύματα. Ἦσαν ἀμφότεροι μέσης ἡλικίας· ὁ ταμίας ὑψηλὸς καὶ εὐτραφής, ὁ ἔπαρχος μικρὸς καὶ ἰσχνός. Ὁ ταμίας εἶχε τὸν πώγωνα ἐξυρισμένον καὶ μόνος ὁ μύσταξ μέλας, παχύς, λεῖος ἐκάλυπτε τὰ χείλη καὶ μέρος τῆς σιαγόνος ἔνθεν καὶ ἔνθεν προσκλίνων. Οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἦσαν μεγάλοι πλήρης σοβαρᾶς τινος ἀγαθότητος καὶ αἱ ὀφρῦς τοξοειδῶς συνηνοῦντο ὑπὲρ τὴν ῥῖνα. Ὁ ἔπαρχος ἐκάλυπτε τοὺς παραβλῶπας ὀφθαλμοὺς διὰ πρασίνων ὑέλων καὶ διετήρει πώγωνα βαθέως ψαλιδισμένον, ἐν ᾧ ἐπλεόναζε τὸ ἅλας ἢ τὸ πέπερι. Ἐθεωρεῖτο μικρὸς ραδιοῦργος καὶ κουτοπόνηρος, ἐνῷ ὁ ταμίας ἔχαιρε φήμην αὐστηροῦ ἐν τῷ καθήκοντι καὶ ἐν γένει ἐντίμου καὶ ἀγαθοῦ ἀνθρώπου.

Μεταξὺ τῶν δύο τούτων ὑπαλλήλων ἐβάδιζεν ὡς ὄρνις ἰνδικὴ προβάλλων εὐρεῖαν γαστέρα ὁ ἀνθυπομοίραρχος. Ἡ στολὴ αὐτοῦ ἦν ἀνοικτὴ ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ μέχρι τῆς ὀσφύος καὶ ἐφαίνετο ἀκόσμως τὸ στέρνον τοῦ ὑποκαμίσου καὶ τὰ κομβία τοῦ ὑπενδύτου. Ἡ λευκὴ περισκελὶς εἶχεν ὀλισθήσῃ κάτω τῆς ζώνης καὶ ἀπέληγε πλατεῖα ἐπὶ τῶν χονδρῶν ὑποδημάτων καὶ τῶν πτερνιστήρων. Τὸ ξίφος, ἐπὶ τῶν ἀσπρορρούχων ἐζωσμένον, ἐσύρετο κατὰ γῆς. Τὸ πηλίκιον ἐστερεοῦτο διὰ τοῦ ὑπογναθίου ἐπὶ τὴν κορυφὴν τῆς κεκαρμένης σφαιροειδοῦς κεφαλῆς· ἡ δεξιὰ χεὶρ ἐκράτει μέλαν βούνευρον. Ὀφθαλμοὶ δυσαναλόγως μικροὶ κίτρινοι, ἄνευ βλεφαρίδων, ὡς οἱ τοῦ χοίρου, μύσταξ πυρρὸς ἐκ τοῦ οἴνου ὑπερηφάνως ἠνωρθωμένος, βὶς σιμή, παρειαὶ πλαδαραί, μέτωπον ἐρρυτιδωμένον, ὀφρῦς ἀραιαὶ συνεπλήρουν τὸ ἄχαρι ἐξωτερικὸν τοῦ ἀξιωματικοῦ τῆς χωροφυλακῆς. Οὐδόλως ἠγαπᾶτο ἐν τῷ τόπῳ· ἐλέγετο βίαιος, σκληρός, ἄδικος, πολλῶν δ' ἐντίμων πολιτῶν αἱ ῥάχεις εἶχον δοκιμάσῃ ἄνευ αἰτίας τὸ βαρὺ βούνευρον αὐτοῦ, ἀλλὰ διετηρεῖτο μεθ' ὅλα ταῦτα ἐν τῇ στρατιωτικῇ διοικήσει τῆς φιλησυχωτάτης τῶν ἑλληνικῶν ἐπαρχιῶν, χάρις εἰς τὴν προστασίαν τοῦ ὑπουργικοῦ βουλευτοῦ, ὀφείλοντος τὴν ἐπιτυχίαν αὐτοῦ εἰς πιέσεις καὶ καλπονοθεύσεις, ὧν πρωτουργὸς ὑπῆρξεν αὐτὸς ὁ τῆς τάξεως καὶ τοῦ νόμου φρουρός.

Ἐπὶ τῇ προσελεύσει τῶν ἀρχῶν τοῦ τόπου οἱ μὲν ἱστάμενοι παρεμέρισαν, οἱ δὲ καθήμενοι ἠγέρθησαν καὶ ἐχαιρέτισαν· καὶ ὁ ὑπηρετῶν παῖς ἔσπευσε νὰ καθαρίσῃ διὰ τῆς ποδιᾶς τὴν τράπεζαν, ἣν κατέλιπον ἐλευθέραν ἐκ σεβασμοῦ οἱ καθήμενοι χωρικοί.

— Τρεῖς καφέδες βαρεῖς· δυὸ γλυκεῖς, ἕνας μέτριος, καὶ ἕνα ναργιλὲ γιαβάσικον, εἶπεν ὁ ταμίας συμβουλευθεὶς καὶ τοὺς συντρόφους του. Ἀπὸ τῆς θέσεως ἐν ᾗ ἐκάθηντο ἐφαίνοντο οἱ ἐν τῇ πλατείᾳ περιφερόμενοι, διέβαινον δὲ πρὸ αὐτῶν οἱ μεταβαίνοντες ἐκεῖσε καὶ δὲν ἦσαν σπάνιαι μεταξὺ τῶν διαβατῶν αἱ νέαι χωρικαί.

Ὁ κύριος ἀνθυπομοίραρχος, ὅστις ἔτρεφε στοργὴν ἀληθοῦς ἱππότου πρὸς τὸ ὡραῖον φῦλον, κατεμέτρει διὰ θρασυτάτου βλέμματος τὰς εὐμελεῖς ἀγρότιδας καὶ ἀνεκοίνου ἑκάστοτε πρὸς τὸν παρακαθήμενον ἔπαρχον χαμηλῇ τῇ φωνῇ τὰς κρίσεις αὐτοῦ. Καὶ ὁ ἔπαρχος ἔδακνε τὸν μύσταχα καὶ ἔστρεφε τὴν διοπτροφόρον ῥῖνα δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ, ὡσεὶ ὀρεκτικόν τι ὠσφραίνετο.

Δὶς δὲ ἢ τρὶς ἐπὶ τῇ διαβάσει εὐσταλοῦς χωρικῆς ἐκ τοῦ ἐπὶ καλλονῇ ὀνομαστοῦ χωρίου Γαλιτσάδων, ὁ ἀξιωματικὸς ἐξήγγειλε μεγαλοφώνως ἀκόσμους ἐκφράσεις, ἃς ἐπεκρότησαν δι' ἠχηρῶν καγχασμῶν οἱ παριστάμενοι ἀγρόται.

Ὁ ταμίας ἀνεγίνωσκεν ἐφημερίδα ἀθηναϊκὴν καὶ ἐρρόφα τὸν ναργιλέν του. Κατὰ τὸ φαινόμενον οὐδόλως προσεῖχεν εἰς τοὺς λόγους τοῦ ἀνθυπομοιράρχου, ἀλλ' ἐμόρφαζε συνεχῶς μετὰ προφανοῦς δυσαρεσκείας.

— Τοῦ διαβόλου τὴν κατσιβέλλα, εἶπεν ὁ ἀνθυπομοίραρχος κλίνων δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ τὴν κεφαλήν, ἵνα διακρίνῃ πέραν μεταξὺ τοῦ πλήθους, πάλι μοῦ κουβαλήθηκε σήμερα μὲ τὰ κόσκινά της.

— Μήπως εἶνε μιὰ μόνον! ἐγὼ βλέπω κάθε κυριακὴ πέντ' ἕξη ποῦ φέρνουν γύραις, ὑπέλαβεν ὁ ἔπαρχος.

— Μὰ μιὰ εἶνε ποῦ ἀξίζει· ἡ ἄλλαις ὅλαις εἶνε κουρούναις. Σοῦχει κάτι μάτια ποῦ τρυποῦν τὴν πέτρα. Πρώτη Τσιγγάνα ποῦ ἔχω ἰδῇ γαλανομμάτα...

Ὁ Γιαννιός, ὅστις δὲν ἐκάθητο μακρὰν, ἀνεσκίρτησεν ἐπὶ τοῖς λόγοις τοῦ στρατιωτικοῦ.

— Μελαγχρινὴ καὶ γαλανομμάτα, 'σὰν διάβολος θὲ νἆνε! ἐφώνησεν ὁ ἔπαρχος.

— Τώρα βλέπεις τί εἶνε. Γιάννη, κράξε μου ἕνα χωροφύλακα!

Ὁ παῖς ἐξετέλεσε τὴν παραγγελίαν· ὁ χωροφύλαξ προσῆλθε καὶ ἔστη εἰς προσοχήν.

—Χαλμοῦκο, σύρε, φέρε μου τὴ Τσιγγάνα μὲ τὰ κόσκινα ποῦ εἶνε ἐκεῖ κοντὰ 'ς τὸ πηγάδι.

— Ἡ Διαβολόσπιθα, ἡ τσοῦπα τοῦ Γυφτοκάβουρα! εἶπέ τις τῶν χωρικῶν ἀναγνωρίσας τὴν Ἀθιγγανίδα ἥτις ἤρχετο διστάζουσα, πεφοβισμένη ἐπὶ τῇ προσκλήσει τοῦ ἀνθυπομοιράρχου. Ἡ καρδία τοῦ Γιαννιοῦ ἔπαλλεν ὡς ἡ τοῦ λαγωοῦ, κρύος ἱδρὼς περιέρρεε τὴν ῥάχιν του. Τρία βήματα μακρὰν αὐτοῦ ἵστατο ἐκείνη, ἥτις ἐλησμόνησε τοὺς ὄφεις ἐν τῇ καλύβῃ, ἐκείνη ἥτις τὸν ἐβάσκανεν ἐν τῇ πανηγύρει.

Ἦτο πολὺ κοσμιώτερον ἐνδεδυμένη νῦν ἢ κατὰ τὴν πρώτην νύκτα. Ἐφόρει ἐσθῆτα ἐκ πανίου πρασινοστίκτου καὶ ἀμπεχώνιον κεραμόχρουν κακῶς ἠρμοσμένα ἐπὶ τοῦ εὐθέος σώματος αὐτῆς, προδήλως ξένα. Καὶ πράγματι εἶχε λάβῃ ταῦτα παρά τινος ὑπηρετρίας ἐν Ξηροχωρίῳ ἐπ' ἀνταλλαγῇ τριῶν κοσκίνων, οὕτω τριμμένα καὶ παλαιά. Τὴν μαύρην κόμην εἶχε δεδεμένην διὰ καινουργοῦς κιτρίνου μαντιλίου, περὶ τοὺς βραχίονας ἔφερε ψέλλια ἐκ πολυχρώμων χανδρῶν· ἐβάδιζεν ἀνυπόδητος.

—Ἔλα δά, μωρὴ Τσιγγάνα, καὶ δὲν θὰ σὲ κρεμάσωμε! εἶπεν ὁ ἀνθυπομοίραρχος μειλιχίως, ὅπως ἐνθαρρύνῃ τὴν κόρην. Μετὰ μικρὸν δὲ προσέθηκε μειδιῶν·

— Κάτι πολὺ συμμαζωμένη μοῦ εἶσαι; μὴν ἔχεις κάνῃ τίποτε βρωμοδουλιαῖς, τίποτε μαγικὰ ξελογιάσματα;.. Μὴ χώρισες κανένα νδρόγυνο μὲ τὴς διαβολιαίς σου;

Ἡ Ἀθιγγανὶς ἐκ τοῦ τρόπου τοῦ ἀξιωματικοῦ ἀναλαβοῦσα θάρρος ἀνήγειρε τὸ βλέμμα καὶ ἔστρεψεν αὐτὸ περιξ· εἶδε τὸν Γιαννιὸν καὶ ἐφάνη ὅτι τὸν ἀνεγνώρισε.

— Δὲν ξέρω τίποτε διαβολιαίς, κὺρ μοίραρχε, εἶπε διὰ φωνῆς, ἥτις ἤχει παραδόξως πως ὀξεῖα, ἐνοχλητικὴ εἰς τὰ ὦτα.

— Καὶ τί κάνεις ποῦ γυρίζεις ἐδῶ κάθε Κυριακή; ἠρώτησεν ὁ ἔπαρχος ξύων τὸ γένειον.

— Κόσκινα πουλῶ, ἀφεντικό.

— Ξέρεις νὰ πῇς τὴ μοίρα;

Ἡ Ἀθιγγανὶς ἐδίστασεν.

— Ἔλα καὶ μὴ δειλιάζῃς· 'πές τοῦ κυρίου ἐπάρχου ποῦ σ' ἐρωτᾷ.

— Σὰν πως ξέρω κάτι νὰ διαβάσω 'ς τὸ χέρι...

Ὁ ἔπαρχος ἔτεινε δεκάλεπτον πρὸς τὴν μάντιδα. Ἔλαβεν αὕτη τὸ χαλκονόμισμα καὶ ἔρριψεν αὐτὸ ἐν τῷ κόλπῳ. Ἀπέθηκε τὰ κόσκινα κατὰ γῆς καὶ ἦλθεν ἐγγύτατα τοῦ ἐπάρχου, ἵνα ἐρευνήσῃ τὰς γραμμὰς τῆς παλάμης, ἣν ἥπλωσεν ἐκεῖνος ἀνοικτήν. Ὁ ταμίας ἀφῆκε τὴν ἐφημερίδα μειδιῶν, οἱ παρεστῶτες ἔτεινον περιέργως τὸ οὖς. Ὁ δὲ ἔπαρχος, ὅστις οὐδόλως ἐπίστευεν εἰς τὰς μαντείας τῶν Ἀθιγγανίδων, προσεποιεῖτο δὲ τὸν εὔπιστον, ἵνα ἐν ἀνέσει περιεργάζηται τὴν πρὸς αὐτὸν κεκλιμένην μορφὴν τῆς εὐμόρφου χειρομάντιδος, ἐψιθύριζε πρὸς τὸν μοίραρχον·

— Τί 'μάτια καὶ τί 'δόντια! ἀλήθεια δὲν εἶδα ὀμορφότερη Τσιγγάνα.

Καὶ ἐκείνη ἤκουε ταῦτα βεβαίως καὶ διέστελλε μειδιῶσα τὰ βυσσινόχροα στενὰ χείλη.

— Λοιπόν; ἠρώτησεν ἀνυπομονῶν ὁ ἀνθυπομοίραρχος.

— Καλὴ καὶ ἄξια μοῖρα, εἶπεν αὕτη μὴ ἀποσπῶσα τὸ βλέμμα ἀπὸ τῆς παλάμης.

— Ἄλλο;

— Γλήγορα θὰ λάβῃ καλὸ μήνυμα.

— Θὰ πάρῃ θέσι μεγαλήτερη;

— Ὄχι... θὰ ἀρραβωνιασθῇ...

Ὅλοι ἐκάγχασαν· ὁ ἔπαρχος δυσηρεστήθη καὶ κατεβίβασε τὴν χεῖρα.

— Δὲν χρειάζεται πλειά, εἶπεν ἡ Ἀθιγγανὶς πονηρῶς μειδιῶσα, ὅ,τι ἦτον νὰ ἰδῶ τὸ εἶδα.

— Καὶ τί εἶδες, μωρὴ; ἠρώτησεν ὀργίλως ἐκεῖνος.

— Ἡ νύφη εἶνε ὄμμορφη σὰν τὸ κρύο νερὸ καὶ ξανθὴ σὰν τὸ καλαμπόκι.

— Ἔχει προῖκα; ἠρώτησεν ὁ ταμίας, ὃν ἔτερπεν ἡ αὔξουσα ὀργὴ τοῦ διοικητικοῦ ὑπαλλήλου.

— Κάτι κτηματάκια καὶ 'λίγα μετρητά.

— Καὶ πότε θὰ γείνουν οἱ γάμοι;

— Δὲν θὰ γενοῦν ποτές.

— Τί λές;

— Θὰ χαλάσῃ ὁ ἀρραβῶνας!

Ἡ ὀργὴ τοῦ ἐπάρχου δὲν εἶχεν ὅρια πλέον· ἐδίωξε δι' ὕβρεων τὴν Ἀθιγγανίδα καὶ ἔστρεψε τὰ πράσινα δίοπτρα κύκλῳ μετὰ νευρικῆς ταραχῆς. Ὁ ἀνθυπομοίραρχος ἐγέλα κρατῶν τὴν τρέμουσαν κοιλίαν του· ὁ ταμίας ἔλεγε χαιρεκακῶν·

— Ἤθελές τα κ' ἔπαθές τα.

Οἱ χωρικοὶ ἐψιθύριζον μεταξύ των·

— Τί Διαβολόσπιθα! ὄνομα καὶ πρᾶμμα. Καλὴ τὴν ἔφκιασε τοῦ κὺρ ἔπαρχου.

Μόνος ὁ Γιαννιὸς σιωπηλὸς καὶ σκεπτικὸς ἔφερε κατ' ἐπανάληψιν εἰς τὸ στόμα τὸ κυμβίον τοῦ καφὲ λησμονηθὲν ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἐφ' ὅσον ἡ Ἀθιγγανὶς ἦτο ἐκεῖ.

Ζ'

Καθ' ὁδόν.

Δύο ὥρας πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου ὁ Γιαννιὸς ἐφόρτωσεν ἐπὶ τῶν ζώων τοὺς τέσσαρας σάκκους τοῦ ἀραβοσίτου, ἔπιε τὸ τελευταῖον ποτήριον ρακῆς, ἀποχαιρετίζων τὸν κὺρ Παντελάκην, ὃν ἠυχήθη μὲ τὸ καλὸν νὰ ἰδῇ καὶ δήμαρχον, καὶ ἔλαβε τὴν πρὸς τὸ χωρίον ἄγουσαν.

Τὴν Ἀθιγγανίδα δὲν ἐπανεῖδε μετὰ τὴν σκηνὴν τοῦ καφενείου. Περιῆλθε τὴν ἀγοράν, τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς στενωποὺς ἔτι τοῦ Ξηροχωρίου συρόμενος ὑπὸ ἀκαταμαχήτου ἐπιθυμίας νὰ συναντήσῃ αὐτὴν ἐκ νέου—ἀλλ' εἰς μάτην. Καὶ ἴσως διὰ τοῦτο ἡ ὄψις του ἦτο κατηφὴς καὶ ἡ βαρυθυμία του δὶς καὶ τρὶς ἐξεδηλώθη δι' ἀνηλεῶν ῥαβδισμῶν ἐπὶ τῶν ὀπισθίων τῶν φορτηγῶν.

Ἡ ἐκ Ξηροχωρίου πρὸς τὰ περὶ τὸ Ἀρτεμίσιον χωρία ὁδὸς εἶνε εὔβατος κατὰ τὸ θέρος, ἁμαξιτὸς δὲ ἐκ φύσεως, ἐφ' ὅσον διασχίζει τὸν Κάμπον τοῦ Ξηροχωρίου, τὴν ἀμμώδη κοίτην τοῦ Ξηροποτάμου καὶ τὰς ἀδένδρους γαίας τῆς Βυστρίτσας. Ἐκεῖθεν ἐκτείνεται ἤττον ὁμαλή, ἀλλὰ γραφικωτάτη τὴν θέαν μεταξὺ δασωδῶν γηλόφων· ἕρπει ὑπὸ τὴν σκιὰν κισσοστεφῶν πευκῶν, διολισθαίνει πρὸς χλοερὰς κοιλάδας, ἀναρριχᾶται ἐπ' αὐχμηρὰς κλιτύας καὶ διαπερᾷ δαφνοστόλιστα ῥυάκια. Χωρικοί τινες κατορθοῦσι καὶ ἀπὸ χωρίων ἀπωτάτων νὰ ὁδηγήσωσι διὰ τῆς ὁδοῦ ταύτης ἐπὶ *ἀραμπάδων*, ἤτοι μικρῶν ἁμαξίων ὑπὸ βοῶν συρομένων, βαρέα ξύλα τοῦ δάσους. Ἀλλὰ τοῦτο εἶνε καὶ σπάνιον καὶ δυσχερέστατον. Οὐδὲν ἤττον ἀποδεικνύει ὅτι ἐπὶ τοῦ ἡμέρου ἐκείνου ἐδάφους τῆς περικαλλεστάτης τῶν Εὐβοϊκῶν ἐπαρχιῶν ἠδύνατο εὐχερῶς νὰ χαραχθῇ ὁδὸς ἁμαξιτός, ἑνοῦσα τὸ πρὸς βορρᾶν χωρίον μετὰ τῆς πρωτευούσης κωμοπόλεως.

Βεβαίως δ' οἱ κάτοικοι τῶν χωρίων τούτων ἔχουσι πλῆρες δικαίωμα ν' ἀπαιτήσωσι τὴν μικρὰν χάριν παρὰ τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, πρὸς ἣν παρέχουσιν ἄνευ γογγυσμῶν, ἄνευ καθυστερήσεων καὶ φόρον αἵματος καὶ φόρους ἄλλους παντοειδεῖς. Ἔχουσι πλῆρες τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσωσι τὴν μικρὰν ταύτην χάριν αὐτοὶ οἱ εἰρηνικώτατοι τῶν Ἑλλήνων, οἱ διοικούμενοι ὑπὸ πεντάδος γηραιῶν χωροφυλάκων καὶ ἥκιστα ἐπασχολοῦντες τὴν ποινικὴν δικαιοσύνην.

Ἀλλ' ἴσως ἴσως, διότι δὲν θορυβοῦσιν ἐν πολιτικαῖς διαμάχαις, διότι δὲν ἀναγράφονται ἐν τῷ τόπῳ οἱ διάσημοι λῃσταὶ καὶ φονεῖς, δι' αὐτὸ τοῦτο μένουσι λησμονημένοι ἐκεῖ εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου, μόνην προστασίαν εὑρίσκοντες ἐν τῇ φιλοστοργοτάτῃ φύσει τοῦ τόπου, μόνην χαρὰν ἐν τῇ ἀπαραμίλλῳ καλλονῇ αὐτῆς.

Ἡ μικρὰ αὐτὴ χλοερὰ γωνία, ἡ φιλαρέσκως κατοπτριζουσα τὰς σμαραγδίνους ὄχθας αὐτῆς ἐν τῷ σαπφειρίνῳ πελάγει, ἔστω ὑπόδειγμα ἄξιον μιμήσεως. Οἱ χρόνοι τοῦ νομαδικοῦ καὶ ἀέργου βίου παρῆλθον, τὸ δίκαιον τοῦ ἰσχυροτέρου ἰσοπεδώθη ὑπὸ τοῦ νόμου. Σήμερον ὅπλα τιμῆς καὶ ἀσφαλοῦς νίκης ἐν τῷ παγκοσμίῳ ἀγῶνι τῶν ἐθνῶν εἶνε οὐχὶ ὁ παιὰν καὶ ἡ μάχαιρα, ἀλλ' ἡ σιγὴ καὶ τὸ ἄροτρον. Τὴν δάφνην τῆς δόξης δρέπει ὁ στεφθεὶς πρῶτον διὰ τῆς ἐλαίας τῆς εἰρήνης. Μιμηθῶμεν τοὺς φιλοπόνους ἀγρότας τοῦ Ἀρτεμισίου· σιγήσωμεν καὶ ἐργασθῶμεν. Οὐχὶ τεττίγων ἀλλὰ μυρμήκων δεῖται ἡ πατρὶς ἡμῶν...

Ἀλλ' ἐνῷ τοιαύτας μοὶ παρέχει σκέψεις ἡ ἀνάμνησις τῆς ὀφιοειδοῦς ὁδοῦ, ἡν πεζὸς καὶ ἔφιππος τοσάκις διῆλθον, ὁ χωρικὸς ὁδηγεῖ τὰ φορτηγὰ ἐπιταχύνων ὅσον δύναται διὰ τοῦ ῥαβδίου, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ διὰ τοῦ κοπάνου τοῦ ὅπλου, τὸν δρόμον αὐτῶν, καὶ ἴσως ἴσως δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ προφθάσωμεν πλέον αὐτόν, ἂν δὲν ἠναγκάζετο νὰ σταθῇ παρὰ τὴν βρύσιν ὑπὸ τὸ ἐκ πλατάνου μικρὸν καὶ μοναδικὸν ἄλσος τῆς Βυστρίτσας. Ἡ ἡμέρα ἦτο θερμὴ καὶ τὰ ζῶα εἶχον διψήσῃ ἐκ τοῦ γοργοῦ δρόμου. Ἐπὶ τῇ προσεγγίσει τοῦ ὕδατος, οὐ τὴν θέσιν κάλλιστα ἐγνώριζον, ἐλόξευσαν μικρὸν τῆς ὁδοῦ πρὸς ἀριστερὰ πλαταγοῦντα τὰ πέταλα ἐπὶ τῆς βορβορώδους γῆς καὶ ἐβύθισαν μετὰ ρογχασμοῦ ἀπολαύσεως τὰ ῥύγχη αὐτῶν εἰς τὴν λαξευτὴν ὑδροδόχην. Ὁ χωρικὸς οὐχὶ μετὰ δυσαρεσκείας ἀνέκοψε τὸ βῆμα. Ὑπὸ τὰς πλατάνους ὁ ἀὴρ ἦτο ὑγρὸς καὶ δροσερὸς καὶ αἱ ἐπὶ τῶν πέριξ βάτων ἀνερριχημέναι λευκανθεῖς ἀγραμπέλαι ἐπλήρουν αὐτὸν μελιτώδους, ἡδυπαθεστάτης εὐωδίας.

— Ὥρα καλή, Γιαννέ! προσεφώνησεν αἴφνης φωνὴ γνωστὴ ἀπὸ τῆς κρήνης.

— Ὥρα καλή, Γυφτοκάβουρα, ἀπεκρίνατο ὁ χωρικὸς οὐχὶ ἄνευ ταραχῆς τινος, διότι εἶχεν ἴδῃ καὶ τὴν κόρην παρὰ τῷ πατρὶ βοηθοῦσαν εἰς τὴν ἐπίσαξιν τοῦ ὄνου.

— Γιὰ ποῦ μὲ τὸ καλὸ τὰ πᾷς τὰ φορτώματα;

— Γιὰ τὸ σπίτι· λίγο καλαμπόκι μᾶς ἔλειψε καὶ πήραμ' ἀπ' τὸ Ξηροχώρι. Καὶ τοῦ λόγου σου;

— Γιὰ τὴν Τσαπουρνιά. Καρτέρα νὰ σφύζω τὴν ὕγλα τῆς γομάρας καὶ τραβᾶμε ἀντάμα τὸ δρόμο· μὲ τὴν κουβέντα πάει κανεὶς 'ς τὴν Πόλι χωρὶς νὰ τὸ 'ννοιώσῃ.

Ὁ ποιμὴν δὲν ἤκουσε δυσαρέστως τὴν πρότασιν τοῦ μονοφθάλμου. Παρείχετο οὕτως ἡ εὐκαιρία νὰ προσεγγίσῃ τὴν Ἀθιγγανίδα καὶ νὰ γνωρίσῃ αὐτὴν ἐκ τοῦ σύνεγγυς. Ἤδη ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ καφενείου εἶχεν ἀναθαρρήσῃ· σχεδὸν μετ' αἰσχύνης ἀνεκάλει νῦν εἰς τὴν μνήμην τοὺς φόβους, οὓς εἶχεν ἐμπνεύσῃ αὐτῷ ἡ εὔμορφος κοσκινόπωλις. Βαδίζων δεξιᾷ τοῦ Ἀθιγγάνου καὶ συνομιλῶν μετ' αὐτοῦ, οὐχὶ ἅπαξ προσέβλεψε τὴν μορφὴν αὐτῆς καὶ συνήντησε τὸ βλέμμα· καὶ δὲν εὗρεν ἐν τῇ γαλανῇ μαρμαρυγῇ αὐτοῦ οὐδὲ διαβολικόν τι, οὐδὲ βάσκανον.

— Ὅσο θυμᾶμαι κ' ἐκείνη τὴ νυχτιά! ἔλεγεν ὁ Ἀθίγγανος καμμύων κατὰ τὸ σύνηθες τὸν μόνον ὀφθαλμὸν καὶ διὰ νευρικῆς συσπάσεως τοῦ στόματος ἐπιδεικνύων τὸν δεξιὸν κυνόδοντα. Ἂν δὲ σ' ἔστελνε ὁ Θεός, δὲν ξεύρω τί θὰ γινόμασταν· τὸ κορίτσι θὲ νὰ ἦταν ταξειδεμμένο 'ς τὸν ἄλλο κόσμο... Ἐνῷ ὁ πατὴρ ἐπρόφερε τοὺς λόγους τούτους, ἡ κόρη ἠτένιζε τὸν νέον χωρικὸν διὰ βλέμματος ἐκφράζοντος ἄφατόν τινα εὐγνωμοσύνην. Τοῦτο ἔτι μᾶλλον ἐνεθάρρυνε τὸν Γιαννιόν· ἀπηύθυνε πρὸς αὐτὴν πλαγίως τὸν λόγον.

— Καλὰ ὅμως μοῦ 'ξεπλέρωσε τὴ χάρι ἡ κυρὰ ἀπὸ κεῖ! εἶπε μειδιῶν.

— Τί σοῦκανα; τίποτε ζημιά; ἠρώτησε μετά τινος ζωηρότητος ἐκπλαγεῖσα ἐκείνη.

— Μοῦκαμες ζημιά; μοῦκοψες τὸ αἷμα μὲ τὸ σακκί π' ἀστόχησες!...

— 'Σ τὸ καλύβι τἀστόχησα τὸ σακκί; ἐφώνησε μετ' ἀπελπισίας συμπλέκουσα τὰς χεῖρας. Κ' ἐγὼ ἔλεγα πῶς μοῦπεσε 'ς τὸ δρόμο. Τὸ λοιπόν;...

Ὁ Γιαννιὸς τότε μετὰ πλήρους ἀφελείας ἀφηγήθη τὸν τρόμον του ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ κινουμένου σακκίου, τὴν ἔφοδον καὶ τὴν φυγὴν τοῦ κυνός· τὴν ἀπὸ τοῦ σχισθέντος πανίου ἔξοδον τῶν ὄφεων.

Τὸ διάφορον τῶν συνοδῶν αὐτοῦ ἐπετείνετο βαθμηδόν· ἀνέκοψαν τὸ βῆμα ἀκροώμενοι καὶ ἀφῆκαν ἐμπρὸς μόνα τὰ φορτηγά.

— Καὶ 'σὰν εἴδες τὰ φείδια; ἠρώτησεν ἡ Ἀθιγγανίς.

— Σὰν εἶδα πῶς δὲν ἦτον τελώνια μέσ 'ς τὸ σακκί, παρὰ δενδρογαλιαῖς καὶ ἀστρίταις, ἔβγανα τὸ γιαταγάνι, χύθηκα ἀπάνω καὶ τὰ πελέκησα. Δὲν εἶχα κἀνένα κοπέλι, προσέθηκε καγχάζων, νὰ σ' τὰ στείλω νὰ φκιάσῃς γιαχνί.

Ἡ κόρη ἐφάνη εὐχαριστηθεῖσα ἐκ τῆς τολμηρᾶς πράξεως τοῦ νεανίου· ἀνεμέτρησε διὰ τοῦ βλέμματος τὸ εὐμελὲς αὐτοῦ ἀνάστημα καὶ προέβαλε μειδιῶσα μεταξὺ τῶν λευκῶν ὀδόντων τὴν μικρὰν αὐτῆς γλῶσσαν.

— Τὰ κακόμοιρα; εἶπεν εἶτα σοβαρῶς.

— Μὰ δὲν μοῦ λές, τί διάβολο τὰ κουβαλοῦσες μαζί, σὰν προικιά; Μάγια κάνεις μὲ δαῦτα ἢ διαβολιαίς;

Ἡ Ἀθιγγανὶς ἐγέλασεν ἠχηρῶς· ὁ πατὴρ εἶχε προβῇ βήματά τινα ὅπως ἀνορθώσῃ τὸ πρὸς τὰ δεξιὰ κλίνον φορτίον τῆς ὄνου καὶ ὁ χωρικὸς ἐβάδιζεν ἤδη παρὰ τὸ πλευρὸν αὐτῆς.

— Τί μὲ θαρρεῖς καὶ σύ; Διαβολόσπιθα ὅπως μ' ἐβαφτίσανε 'πάνω 'ς τὰ χωριά; Μακάρι νὰ ἤμουνα, προσέθηκε μελαγχολικῶς κινοῦσα τὴν κεφαλήν, δὲν θᾶχα τέτοια καταντιά. Καὶ ἔτυψε διὰ τῆς παλάμης τὴν ἐσθῆτα κατὰ τὸν μηρόν.

Αἱ ἰδέαι καὶ τὰ αἰσθήματα τοῦ ποιμένος ἀνεστράφησαν διὰ μιᾶς ὡς τὸ ἱστίον ἑλικοδρομούσης λέμβου. Οἱ φαντασιώδεις φόβοι, ἡ πρὸς τὴν ὑποτιθεμένην γόησσαν ἀπέχθεια, μετεβάλλοντο νῦν εἰς συμπάθειαν πρὸς τὴν χαρίεσσαν ἀλλὰ πτωχὴν καὶ πλάνητα κόρην.

— Μὰ τὸ λοιπὸν τί τἄθελες τὰ 'φείδια 'ς τὸ σακκί;

—Ξέρω ἀπ' τὴ μάννα μου τὸ 'φιδόχορτο, ποῦ τρῷς καὶ δὲν σὲ φαρμακεύει τοῦ φειδιοῦ τὸ δάγκαμα. Δίνω ἀπ' τὸ χορτάρι 'ς τοὺς χωριανοὺς καὶ τοὺς γλυτώνω ἀπ' τὰ φειδια. Γιὰ 'κείνους ποῦ δὲν πιστεύουν ἔχω τὰ φειδια μαζί. Τὰ πιάνω 'ς τὰ χέρια μου, τἀφίνω καὶ μοῦ δαγκόνουν τὰ κρέατα χωρὶς κανένα φόβο, γιατὶ ἔχω φάῃ πρῶτα ἐγὼ τὸ φειδόχορτο.

Καὶ λέγουσα ταῦτα ἐχειρονόμει ζωηρῶς, ὡς ἂν ἀληθῶς περιέπλεκε τοὺς ὄφεις περὶ τοὺς βραχίονας αὐτῆς. Ὁ δὲ χωρικὸς ἐρρίγει τὸ ἀκούσιον ἐκεῖνο ῥίγημα, ὅπερ φέρει εἰς πάντα καὶ μόνη ἡ ἰδέα τῆς πρὸς ἑρπετὸν ἐπαφῆς. Ἀλλ' ἡ ἐξήγησις τῆς κόρης ἦτο φυσικωτάτη· πολλάκις εἶχεν ἀκούσει περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ *φιδοχόρτου*. Ἂν δὲ ἡ Ἀθιγγανὶς ἐγνώριζεν αὐτὸ ἐκ μητρικῆς διδαχῆς, δὲν ἐσήμαινε τοῦτο ὅτι ἦτο μάγισσα καὶ μύστις τῶν διαβολικῶν τεχνῶν.

— Δὲν ἔρχεσαι καμμιὰ 'μέρα ἴσα 'πάνω κατὰ τὴν Τζαπουρνιά, πρὶν 'μπῆτε 'ς τὸ θέρος; εἶπεν ὁ Ἀθίγγανος, ἐνῷ ἀνήρχοντο τὸν πρὸς τὸν Ἅγιον Γεώργιον ἀνήφορον.

— Σὰν ἀδειάζω...

— Νὰ ἰδῇς πῶς τὸ βόλεψα τὸ καλύβι τοῦ Καράμπελα, προσέθηκε μετά τινος φιλαρεσκείας

ὁ Γυφτοκάβουρας. Ἔχω καὶ κρασὶ ἀγριοβοτανίτικο π' ἀνασταίνει νεκρό...

— Καὶ πεθαίνει ζωντανό, συνεπλήρωσεν ὁ χωρικὸς καγχάζων ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ ἑτοιμότητι. Ἂς εἶνε θὲ νἄρθω ὄχι τόσο γιὰ τὸ κρασὶ, ὅσο γιὰ δουλειά. Θέλει ὁ Φωκίονας ἕνα τσικοῦρι 'σὰν τοῦ 'ξαδέλφου μου τοῦ Χρήστου· θὰ τὸ φέρω γιὰ μόστρα.

Μετ' ὀλίγον συνήντησαν μεγάλην συνοδίαν χωρικῶν ἐκ Καστριοῦ, Γερακιοῦ καὶ ἄλλων χωρίων καὶ ἀνεμίχθησαν μετ' αὐτῶν. Μόνον ὅταν εἰσῆλθον εἰς τὰ σύνορα τοῦ χωρίου Γουβῶν ὁ Γιαννιὸς κατὰ μικρὸν ἀποχωρισθεὶς τῶν ἄλλων κατώρθωσε νὰ πλησιάσῃ ἐκ νέου τὴν Ἀθιγγανίδα.

— Ἤσανε 'ς τὸ πανηγύρι τοῦ 'Αγριοβοτανιοῦ;

Τὸν ἠτένισεν ἔκπληκτος ἐκείνη·

— Σὰν πως δὲν μὲ εἶδες κι' ἀρωτᾷς;

— Πότε;

— Ὅταν χόρευες κι' ὅλοι καμαρόναν τὴν λεβεντιά σου καὶ τὴ τέχνη σου... Δὲν γύρισες τὰ 'μάτια σου καταπάνω μου; Καὶ...

— Καὶ ὕστερα σωριάσθηκα κάτου! Ἂς ἦσαι καλὰ ποῦ μὲ μάτιασες.

Ἐγέλασεν:

— Ἐγὼ σὲ μάτιασα; Μηδὲ σμιχτοφρύδα εἶμαι, μηδὲ τετραδογεννημένη.

[Ἕπεται συνέχεια]

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Η ΕΝ ΚΟΡΣΙΚΗι ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΠΟΙΚΙΑ

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

Γ'.

ΤΟ ΧΩΡΙΟΝ ΤΩΝ ΚΑΡΥΩΝ ΚΑΙ Η ΕΚΕΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΠΟΙΚΙΑΣ.

Ὁ κόμης Μαρβεὺφ (Louis-Charles-René, comte de Marbeuf) γεννηθεὶς ἐν Rennes τῆς Γαλλίας τῷ 1712 καὶ ἀποθανὼν ἐν Βαστίᾳ τῆς Κορσικῆς τῷ 1786, ἀνηγορεύθη ἀρχιστράτηγος ἐν τῷ γαλλικῷ στρατῷ τῷ 1762, καὶ δύο ἔτη μετὰ ταῦτα ἀπεστάλη εἰς Κορσικὴν ἵνα βοηθήσῃ τοὺς Γενουηνσίους ὅπως διατηρήσωσι τὴν κυριαρχίαν των ἐπὶ τῆς νήσου ταύτης. Ἀλλ' οἱ Γενουήνσιοι, ἀπηυδημένοι ἀπὸ τὰς ἀδιακόπους ἐπαναστάσεις τῶν Κορσικανῶν, παρεχώρησαν τὰ δικαιώματά των ἐπὶ τῆς Κορσικῆς εἰς τὴν Γαλλίαν, ἀπέναντι τεσσαράκοντα ἑκατομμυρίων φράγκων, διὰ συνθήκης ἐν Κομπιέγνῃ ὑπογραφείσης τῇ 17 Ἰουνίου τοῦ 1768. Μετὰ δὲ τὴν ἐντελῆ κατοχὴν τῆς νήσου, ὁ Μαρβεὺφ ἔμεινεν γενικὸς Διοικητὴς τῆς Κορσικῆς μέχρι τοῦ θανάτου του, ὅπου ἔχαιρεν ἐπιρροὴν καὶ ὑπόληψιν ἀντιβασιλέως. Ὁ δὲ Λουδοβῖκος ΙΣ', εἰς ἀνταμοιβὴν τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτοῦ, τῷ παρεχώρησεν ἐκτεταμένας γαίας ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς Κορσικῆς, μεταξὺ Καρυῶν καὶ Γαλερίας, ἱδρύσας διὰ τῆς παραχωρήσεως ταύτης τὸ μαρκησάτον τῶν Καρυῶν, διὰ διατάγματος ὑπὸ χρονολογίαν 17 Ἰουνίου 1778.

Ἐξελλήνισα τὴν λέξιν *Cargèse*, καὶ κατὰ τὴν ἀρχαίαν ὀρθογραφίαν *Carghèse*, διὰ τῆς λέξεως *Καρύαι*, συλλογιζόμενος ὡς ἑξῆς: Ὡς γνωστόν, τὸ ὄνομα *Καρύαι* καὶ δημοτικώτερον *Καρυαὶς* ἢ *Καρυὲς* ἤτοι *Καργὲς*, ὡς ὄνομα πόλεων, χωρίων καὶ τόπων, εἶναι σύνηθες καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι καὶ παρ' ἡμῖν. Εἶναι δὲ πιθανὸν ὅτι οἱ πρῶτοι ἄποικοι Ἕλληνες, οἱ ἐν Παομίᾳ ἐγκατασταθέντες, ἐν μνήμῃ ἔχοντες τὰς ἐν Πελοποννήσῳ Καρυάς, παρωμοίασαν καὶ ὠνόμασαν τὸν πρὸ τῆς Παομίας εὑρισκόμενον λόφον *Καργὲς* καὶ κατὰ τὴν προφορὰν των *Καρζιές*, διότι τὸ *γ* ἀκόμη καὶ σήμερον τὸ προφέρουσιν ὡς *ζ* προφέρουσι δηλονότι *ζιέρος* ἀντὶ *γέρος*, *Ζιάννης* ἀντὶ Γιάννης κλπ. Ἐζήτησα εἰς ἀρχαίους συγγραφεῖς νὰ ἴδω ἂν μετεχειρίσθησαν τὴν λέξιν *Carghèse*, ὅπως ὀνομάσωσι τὸν τόπον τοῦτον, ἀλλ' οὐδαμοῦ ἀπήντησα αὐτήν. Ὁ Λέανδρος Ἀλβέρτης, γεωγράφος τοῦ αἰῶνος, τὴν μὲν Παομίαν τὴν ὀνομάζει *Pacomia*· ἀλλὰ περὶ Καρυῶν οὐδένα ποιεῖται λόγον. Τούναντίον δὲ τὸν λόφον τῶν Καρυῶν μετὰ τῆς πετρώδους ἄκρας, τῆς ἐξεχούσης εἰς τὴν θάλασσαν, τινὲς τῶν ἀρχαίων γεωγράφων ὀνομάζουσι *Punta di Pontiglione*. Ἡ ὀνομασία αὕτη διετηρήθη καὶ μέχρι σήμερον. Ἠρώτησα τοὺς κατοίκους ἂν ἔχουσι καμμίαν περὶ τούτου εἴδησιν, ἀλλ' οὐδεὶς γινώσκει τι. Ἐν τοῖς ληξιαρχικοῖς βιβλίοις τοῦ Δημαρχείου τῶν Καρυῶν ἀπαντᾶται ἡ λέξις αὕτη γραφομένη ὡς ἑξῆς: *Καργέζα* καὶ ἄλλοτε *Καρκέζα*. Ἐκ πάντων λοιπὸν τούτων ἕπεται ὅτι, ἂν πραγματικῶς οἱ Ἕλληνες πρῶτοι ὠνόμασαν τὸν λόφον τοῦτον *Carghèse*, εἶναι πιθανώτατον νὰ ἔδωκαν αὐτῷ τὸ ὄνομα *Καρυαὶς*, ὡς προείπομεν. Εἰρήσθω δὲ καὶ τοῦτο ἐν παρόδῳ, ὅτι οἱ περὶ ὧν ὁ λόγος Ἕλληνες δὲν εἶναι οἱ πρῶτοι ἐν Κορσικῇ ἐγκατασταθέντες. Εἶνε γνωστὸν ὅτι τὸ πάλαι ἀποικία Φωκαέων ἐγκατεστάθη ἐπὶ τῆς νήσου ταύτης, καὶ ὅτι ἡ ἰδία αὕτη νῆσος ἀπὸ τοῦ 569 μέχρι τοῦ 754 μ. Χ. διετέλεσεν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου. Δὲν εἶναι λοιπὸν οὐδόλως παράδοξον τὸ ν' ἀφῆκαν καὶ οἱ παλαιοὶ οὗτοι Ἕλληνες ἴχνη τινὰ τῆς διαβάσεώς των ἐπὶ τῆς Κορσικῆς. Αὐτὸ δὲ τοῦτο ἐπαναλαμβάνω καὶ περὶ τῆς ἐτυμολογίας τῆς λέξεως *Παομία*, περὶ τῆς

ὁποίας βλέπε τὸ ΙΔ' ἄρθρον τῆς παρούσης πραγματείας.

Ἐκ τῆς ἐκτεταμένης ἀλληλογραφίας τῆς ἀνταλλαγείσης μεταξὺ Μαρβεὺφ καὶ Καπετὰν Γεωργίου, ἥτις σῴζεται εἰσέτι ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς ἐν Αἰακκίῳ οἰκογενείας τῶν Στεφανοπούλων Κομνηνῶν, ἐξάγεται ὅτι ὁ Καπετὰν Γεώργιος συνεννοήθη μὲ τὸν Μαρβεὺφ καὶ δι' αὐτοῦ μὲ τὴν Γαλλικὴν Κυβέρνησιν, ἥτις τῷ παρέσχε τὰ μέσα ὅπως θέσῃ τὰς βάσεις τοῦ καὶ νῦν χωρίου τῶν Καρυῶν καὶ μεταφέρῃ ἐκεῖ τὴν ἐν Αἰακκίῳ καταφυγοῦσαν ἑλληνικὴν ἀποικίαν. Τὸ 81ον ἔγγραφον τῆς ὑπ' ἀριθ.C. 77 χαρτοδέσμης τῶν ἀρχείων τοῦ Νομαρχείου τοῦ Αἰακκίου εἶναι διάταγμα τοῦ Λουδοβίκου ΙΣ', ἐξ εἴκοσιν ἄρθρων συγκείμενον, διὰ τοῦ ὁποίου διατάσσονται τὰ καθέκαστα τῆς ἱδρύσεως τοῦ χωρίου τῶν Καρυῶν καὶ τῆς ἐκεῖθι ἀποκαταστάσεως τῶν ἐν Αἰακκίῳ ἑλληνικῶν οἰκογενειῶν.

Εἰς ἑκάστην ἑλληνικὴν οἰκογένειαν ἐδόθησαν γαῖαι πρὸς καλλιέργησιν, καὶ δι' ἑκάστην τοιαύτην ἐκτίσθη μία οἰκία, δαπάναις τῆς γαλλικῆς Κυβερνήσεως, ἥτις ἐδαπάνησεν ἐπὶ τούτῳ 93, 100 φράγκα, κατά τι ἔγγραφον τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Δύο μηχανικοί, ὁ Rollier καὶ ὁ Frère, ἐπεφορτίσθησαν ἵνα διαχαράξωσι τὸ σχέδιον τοῦ χωρίου καὶ ἐπιστατήσωσι τὴν οἰκοδόμησιν τῶν οἰκιῶν, εἰς δὲ τὸν Καπετὰν Γεώργιον ἀνετέθη ἡ διεύθυνσις τῆς ὅλης ἐργασίας.

Τὸ χωρίον τοῦτο, ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του, ἐκτίσθη ἐν σχήματι ἀμφιθεάτρου καὶ διῃρέθη εἰς τρία μέρη. Ἡ δυτικὴ αὐτοῦ πλευρὰ ὠνομάσθη Φιουμόρβω καὶ διῃρέθη εἰς τέσσαρας σειρὰς οἰκιῶν· τὸ κέντρον ὠνομάσθη Κιτὰ καὶ διῃρέθη εἰς τρεῖς σειράς· ἡ δὲ ἀνατολικὴ αὐτοῦ πλευρὰ ὠνομάσθη Παεσόλω καὶ διῃρέθη εἰς δύο σειρὰς οἰκιῶν. Ὅλαι αἱ σειραὶ αὗται τῶν οἰκιῶν κεῖνται ἐπὶ τῆς αὐτῆς εὐθείας γραμμῆς, τὰς ὁποίας διακόπτουσιν ὁδοὶ καθέτως φερόμεναι ἐπ' αὐτῶν.

Ἑκάστη οἰκία κατεῖχε γῆν ἐξ τετραγωνικῶν μέτρων καὶ συνέκειτο ἐξ ἑνὸς ἰσογείου καὶ ἑνὸς πρώτου πατώματος μὲ δύο παράθυρα εἰς τὸ ἐμπρόσθιον μέρος· ἐκ περισσοῦ δ' ἐκέκτητο πέντε μέτρα γῆς, κειμένης μεταξὺ τοῦ τοίχου τῆς οἰκίας καὶ τοῦ τοίχου, ὅστις ἐστήριζε τὴν ὁδὸν τῆς ἀνωτέρας σειρᾶς τῶν οἰκιῶν. Τὴν σήμερον, ἡ γεωμετρικὴ αὕτη ἀκρίβεια, κατὰ μέγα μέρος, κατεστράφη.

Μίαν οἰκίαν τῆς Κιτᾶς καὶ βραδύτερον ἄλλην τοιαύτην τοῦ Παεσόλω μετεποίησαν εἰς πρόσκαιρον ἐκκλησίαν, ἐπὶ τῷ σκοπῷ ἵνα βραδύτερον ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ χωρίου κτίσωσι τοιαύτην πολυτελῆ μετά τινος βρύσεως, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ ἐφέροντο τὰ ὕδατα τῆς νῦν Μοργάνας καὶ τινων ἄλλων πλησιεστέρων πηγῶν. Τὰ σχέδια ταῦτα, ὡς θέλομεν ἴδει, ἐματαίωσεν ἡ μεγάλη Γαλλικὴ ἐπανάστασις. Ἐπί τινος δοκοῦ, κειμένης εἰς τὸ ἀνώτερον μέρος τῆς θύρας τοῦ κατωγείου τῆς οἰκίας τοῦ κ. Φρ. Μάρια Ἔξιγγα, ἐν τῇ τρίτῃ σειρᾷ τῶν οἰκιῶν τοῦ Φιουμόρβω, ὑπάρχει κεχαραγμένη ἡ ἐπιγραφὴ — ΟΙΚΟΣ ΘΕΟΥ —. Πιθανῶς λίαν ἡ δοκὸς αὕτη ἐλήφθη ἔκ τινος ἐκκλησίας τῆς Παομίας, ἢ καὶ ἐκ τῆς ἀρχαίας ἐκκλησίας τῶν Καρυῶν, καὶ ἀφιλοκάλως ἐτέθη ἐπὶ τῆς προμετωπίδος τοῦ ἐν λόγῳ κατωγείου, ὅπερ δὲν εἶνε ἄλλο παρὰ σταῦλος καὶ ἀχυρών.

Ὁ κόμης Μαρφεύβ, εὐθὺς ἅμα ἔλαβεν εἰς τὴν κατοχήν του τὰς γαίας, περὶ τῶν ὁποίων ἀνωτέρω διελάβομεν, καὶ ἰδίως ἅμα αἱ γαῖαί του αὗται μετετράπησαν εἰς μαρκησάτον, ἐφρόντισεν ἵνα ἀνεγείρῃ ἐν Καρυαῖς μέγαρον, ἀντάξιον τοῦ ὀνόματός του, τὴν ἐπιστασίαν τοῦ ὁποίου ἀνέθηκεν εἰς τὸν Καπετὰν Γεώργιον. Κατὰ τὰς πληροφορίας τῶν ἀρχείων τῆς ἐν Αἰακκίῳ οἰκογενείας τῶν Στεφανοπούλων Κομνηνῶν, τὸ μέγαρον τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἐκτίσθη ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ Ποντιλιόνε, τουτέστιν εἰς τὸ ἀνώτερον μέρος τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τῶν Καρυῶν, ἦτο μεγαλοπρεπές.

Ἐπὶ τῆς αὐτῆς πλευρᾶς τοῦ χωρίου, ἀνατολικώτερον τοῦ μεγάρου τοῦ Μαρβεύφ, ἔκτισεν οἰκίαν δι' ἑαυτὸν καὶ ὁ Καπετὰν Γεώργιος, ἡ ὁποία διατηρεῖται μέχρι σήμερον.

Σχεδὸν ἀπὸ τῆς ἱδρύσεώς των αἱ Καρυαὶ ἔσχον ἓν ἀπόσπασμα στρατοῦ, ἐν εἴδει χωροφυλακῆς, ὅπερ κατῴκει ἐντὸς ἰδιαιτέρων οἰκίσκων. Βραδύτερον ὅμως ὁ κόμης Μαρβεύφ, ἐπὶ τῷ σκοπῷ ἵνα ἔχῃ πάντοτε στρατιωτικὴν δύναμιν, ᾠκοδόμησεν ἰδίαις δαπάναις εἰς τὴν ἄκραν τοῦ Παεσόλω ἕνα στρατῶνα, χωρητικότητος περίπου πεντήκοντα ἀνθρώπων. Ὁ στρατὼν οὗτος συνέκειτο ἐξ ἑνὸς ὑπογείου, ἑνὸς ἰσογείου, ἑνὸς πρώτου πατώματος μὲ ἑπτὰ παράθυρα ἐπὶ τοῦ ἐμπροσθίου μέρους, καὶ ἑνὸς ὑπερῴου.

Συγχρόνως τῷ στρατῶνι ἐκτίσθη καὶ ἰδιαίτερον κτίριον, ὅπερ ἐχρησίμευεν ὡς νοσοκομεῖον τόσον τοῖς στρατιώταις ὅσον τοῖς λοιποῖς κατοίκοις. Τὸ νοσοκομεῖον τοῦτο κατεῖχεν ἕκτον σιν τριῶν οἰκιῶν καὶ ἔκειτο ἐν τῇ τετάρτῃ σειρᾷ τῶν οἰκιῶν τῆς συνοικίας τοῦ Φιουμόρβω.

Τοιοῦτο περίπου ἦτο τὸ χωρίον, τὸ προορισθὲν διὰ τὴν κατοίκησιν τῆς ἐν Αἰακκίῳ καταφυγούσης ἑλληνικῆς ἀποικίας. Ἐγκατεστάθη δ' ἡ ἀποικία αὕτη ἐν Καρυαῖς τῷ 1775.

Ὁ πρῶτος ἐνταφιασμὸς ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τῶν Καρυῶν εἶναι ὁ ἀκόλουθος, κατὰ τὸ *Βιβλίον τῶν ἀποθαμένων*, σελ. 152. « Χιλίους ἑπτακοσιους ἑβδομήκοντα πέντε δεκεμβρίου δεκάτη ἕκτη ἐπέρασε εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν Κυριακὴ γυναίκα τοῦ Πιέρου δρακάκη δυναμομένη μὲ τὰ ἅγια Μυστήρια τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας ἀνευφ

τῆς μεταλήψεως, καὶ ἐτάφη εἰς τὸ κοιμητήριον τῆς Καρκέζας ἀπὸ τὸν παπὰ Ἰω. Κότην. Μάρτυρες Γιωργης Γαριδάκης, Πιέρος Δαμηλάκης, καὶ Ἰω. Ζιμάκης.»

Ἀλλ' ἡ μετοίκησις αὕτη ἐγένετο βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον. Μάλιστα δὲ πολλαὶ οἰκογένειαι ἔμειναν ὁριστικῶς ἐν Αἰακκίῳ, τῶν ὁποίων πολλὰ ἴχνη σῴζονται καὶ μέχρι σήμερον. Ἄλλαι δὲ οἰκογένειαι μετέβησαν εἰς Καρυὰς μετὰ δέκα ἢ καὶ περισσότερα ἔτη. Ὡς δὲ καὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν διελάβομεν, ἤδη πρὸ τῆς ἱδρύσεως τοῦ χωρίου τῶν Καρυῶν, πολλαὶ τῶν οἰκογενειῶν τούτων μετηνάστευσαν εἰς τὴν κάτω Ἰταλίαν καὶ μάλιστα εἰς τὴν νῆσον Σαρδόνα.

ΙΑ'

ΕΠΙΔΡΟΜΑΙ ΚΟΡΣΙΚΑΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΕΝ ΚΑΡΥΑΙΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΕΔΑΦΙΣΙΣ ΤΟΥ ΜΕΓΑΡΟΥ ΤΟΥ ΜΑΡΒΕΥΦ.

Αἱ παραχωρηθεῖσαι τοῖς Καρυάταις γαῖαι συνώρευον καὶ πάλιν μὲ τὰς γαίας τῶν κατοίκων τοῦ Βίκω, ἀρχαίων ἐχθρῶν τῶν ἐν Κορσικῇ Ἑλλήνων. Ἡ νέα αὕτη γειτονία δύο παλαιῶν ἐχθρῶν βεβαίως ὀλίγον κατ' ὀλίγον διὰ πολλὰς καὶ διαφόρους αἰτίας ἐξύπνησε τὴν μεταξὺ αὐτῶν παλαιὰν ἔχθραν. Ὡς ἐκ τούτου δὲ οἱ Κορσικανοὶ οὗτοι ὑπέβλεπον πάντοτε τὰς προόδους τῶν ἐν βραχεῖ χρόνῳ ἱκανῶς εὐτυχησάντων Ἑλλήνων, καὶ ἐζήτουν κατάλληλον εὐκαιρίαν ὅπως ἐπιτεθῶσι κατ' αὐτῶν. Ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ Νομαρχείου τοῦ Αἰακκίου καὶ ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς οἰκογενείας τῶν ἐν Αἰακκίῳ Στεφανοπούλων Κομνηνῶν σῴζονται πολλὰ ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα εἶναι παράπονα, ὑπομνήματα καὶ διαμαρτυρήσεις τῶν κατοίκων τοῦ Βίκω, τοῦ Ρέννω, τῆς Ἐβίζας καὶ ἄλλων πλησιοχώρων χωρίων ἐναντίον τῶν παραχωρήσεων τῶν γαιῶν, αἵτινες ἐγένοντο τῷ κόμητι Μαρβεύφ καὶ τοῖς ἐν Καρυαῖς Ἕλλησιν.

Τὴν εὐκαιρίαν ταύτην πληρέστατα παρέσχεν αὐτοῖς ἡ Γαλλικὴ ἐπανάστασις τοῦ 1789 καὶ μάλιστα ἡ μετὰ τὸ 1793 πολιτικὴ ἀκαταστασία τῆς Γαλλίας. Οὕτω δὲ τῷ 1795 οἱ κάτοικοι τοῦ Βίκω καὶ ἄλλων πλησιοχώρων χωρίων, λαβόντες τὰ ὅπλα των, ἔδραμον κατὰ τῶν Καρυατῶν Ἑλλήνων, ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι οἱ τελευταῖοι οὗτοι κατέσχον αὐθαιρέτως τὰς γαίας των. Φθάσαντες δὲ πρὸ τοῦ χωρίου των τοῖς ἔπεμψαν πρεσβείαν, διὰ τῆς ὁποίας ἐζήτουν τὴν ὑποταγήν των καὶ τὴν κατ' αὐτοὺς διευθέτησιν τῶν συνόρων των. Οἱ Καρυᾶται, ἀπαντήσαντες εἰς τοὺς ἀπεσταλμένους τούτους ὅτι εἶχον Κυβέρνησιν καὶ ὅτι οἱ ἠδικημένοι ἠδύναντο νὰ ζητήσωσι τὰ δίκαιά των διὰ μέσου τῶν δικαστηρίων, ἀπέπεμψαν τοὺς πρέσβεις καὶ ἔλαβον ἀμυντικὰς θέσεις. Ἀκροβολισμοί τινες καὶ ἀψιμαχίαι ἔλαβον χώραν ἄνευ ἀποτελέσματος τινός. Ἐν τούτοις οἱ Κορσικανοὶ ἐξηκολούθουν νὰ πολιορκῶσι τὰς Καρυάς, μέχρις οὗ κατώρθωσαν νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ χωρίον διὰ τῆς ἀκολούθου προδοσίας.

Τὸ μέγαρον τοῦ Μαρβεύφ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην διετέλει ἀκατοίκητον, ἡ δὲ ἐπιμέλεια αὐτοῦ ἦτο ἀνατεθειμένη εἴς τινα Κορσικανίδα, σύζυγον Ἕλληνός τινος. Ἡ γυνὴ αὕτη, φίλα φρονοῦσα τοῖς συμπατριώταις της, οἵτινες ἐπολιόρκουν τὰς Καρυάς, ἐγνωστοποίησεν αὐτοῖς τὴν κατάστασιν ταύτην τοῦ μεγάρου, καὶ διηυκόλυνε τὴν παράδοσιν αὐτοῦ. Οἱ Κορσικανοὶ δέ, διὰ νυκτὸς εἰσπηδήσαντες ἐν τῷ μεγάρῳ, εὐθὺς ἔγιναν κύριοι αὐτοῦ, ὅπερ ἀμέσως μετέτρεψαν εἰς ἀμυντικὸν φρούριον. Ἅπαξ ἐν τῷ μεγάρῳ, ἐγένοντο κύριοι καὶ τοῦ χωρίου. Ἐντεῦθεν δ' ὁρμήσαντες ἤρχισαν νὰ καίωσι τὰς παρακειμένας οἰκίας. Οἱ Ἕλληνες, οὕτω καταληφθέντες ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ, ἠναγκάσθησαν νὰ ἐγκαταλίπωσι καὶ πάλιν τὰς νέας ταύτας κατοικίας των, καὶ διά τινων πλοιαρίων, τὰ ὁποῖα εὑρίσκοντο ἐν τῇ ἀποβάθρᾳ των, νὰ καταφύγωσι καὶ πάλιν εἰς Αἰάκκιον. Οἱ Κορσικανοί, εὑρεθέντες οὕτως ἀπόλυτοι κύριοι τοῦ χωρίου, ἤρχισαν νὰ μεταδίδωσι τὸ πῦρ εἰς ὅλας τὰς οἰκίας. Τριάκοντα καὶ δύο οἰκίαι ἀπετεφρώθησαν ἤδη, ὁπότε εἷς τῶν ἱερέων των τοῖς ὑπέβαλε τὴν ἑξῆς σκέψιν:

— Ἄθλιοι, τοῖς λέγει, οἱ Ἕλληνες ἔφυγαν καὶ σεῖς ἐξακολουθεῖτε νὰ καίετε τὰς οἰκίας, αἱ ὁποῖαι εἰς τὸ ἑξῆς θὰ ἦναι ἰδικαί σας;

Πραγματικῶς δὲ ἡ συμβουλὴ αὕτη εὗρεν ἠχὼ εἰς τὰ ὦτά των, οὕτως ὥστε ἀμέσως ἔπαυσεν ἡ πυρπόλησις.

Ἤδη ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τοῦ μεγάρου τοῦ Μαρβεύφ ἐκυκλοφόρει φήμη παρὰ τῷ λαῷ ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκρύπτοντο καὶ οἱ θησαυροὶ τοῦ βαθυπλούτου ἀνδρός. Οἱ Κορσικανοί, ἅπαξ κύριοι τοῦ μεγάρου τούτου, δὲν ἤθελον ν' ἀφήσωσι πλέον ἐπὶ πολὺ κεκρυμμένους ἐν τῇ γῇ τοὺς θησαυροὺς τούτους. Ἤρχισαν νὰ σκάπτωσι τὰ θεμέλια τοῦ μεγάρου καὶ νὰ κατεδαφίζωσι τοὺς τοίχους αὐτοῦ. Ἔσκαπτον καὶ κατεδάφιζον, ἀλλὰ θησαυροὺς δὲν εὕρισκον. Καὶ ἐν ὅσῳ δὲν ἀντημείβοντο οἱ κόποι των, τοσοῦτον ἡ πρὸς τὴν καταστροφὴν λύσσα των ηὔξανεν. Ἐπὶ τέλους θησαυροὺς μὲν δὲν εὗρον· τὸ λαμπρὸν ὅμως καὶ μεγαλοπρεπὲς μέγαρον ἐγένετο σωρὸς ἐρειπίων. Τὴν σήμερον δὲν φαίνονται εἰμὴ ἴχνη τινὰ τῶν θεμελίων αὐτοῦ.

Τὴν αὐτὴν τύχην ἔλαβον ὁ στρατὼν καὶ τὸ νοσοκομεῖον ὑπὸ τῶν ἰδίων Κορσικανῶν καὶ κατὰ τὴν ἰδίαν ταύτην ἐποχήν.

Ἡμέρας δέ τινας μετὰ ταῦτα οἱ Ἕλληνες ἐπέστρεψαν εἰς τὸ χωρίον των, συνωδευμένοι ὑφ' ἱκανοῦ ἀριθμοῦ στρατιωτῶν. Οἱ Κορσικανοί, ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ τοῦ στρατοῦ, ἐτράπησαν εἰς φυγήν. Ἀλλ' ἡ ὑπ' αὐτῶν προξενηθεῖσα ζημία ἔμεινεν ἐσαεὶ ἀναποζημίωτος καὶ ἀνεπανόρθωτος.

Τῆς ἰδίας περίπου ταύτης ἐποχῆς εἶναι καὶ τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτον: Κατὰ τὸν μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας πόλεμον, ἀγγλικὸν πολεμικὸν πλοῖον ἔφθασε πρὸ τῶν Καρυῶν. Οἱ Καρυᾶται, ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ τοῦ θεάματος τούτου, ἐξῆλθον ἅπαντες τῶν οἰκιῶν των καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἤρχισαν νὰ κατέρχωνται εἰς τὴν παραθαλασσίαν. Οἱ ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ πλοίου νομίσαντες, φαίνεται, ὅτι στρατιωτικὴ ἐπικουρία ἤρχετο εἰς βοήθειαν τῶν Γάλλων, ἤρχισαν νὰ βομβαρδίζωσι τὸ χωρίον τῶν Καρυῶν. Ἐν τούτοις δὲν ἤργησαν νὰ βεβαιωθῶσι περὶ τῆς ἀληθείας, διὸ καὶ ὁ βομβαρδισμὸς δὲν ἐξηκολούθησεν ἐπὶ πολύ. Τοῖχοι μέν τινες τῶν οἰκιῶν διετρυπήθησαν ὑπὸ τῶν ἐκτοξευθεισῶν σφαιρῶν· ἀλλ' ὁπωσδήποτε ἡ ζημία αὕτη ὑπῆρξεν ἀσήμαντος.

Οἱ Καρυᾶται, ἐπανελθόντες εἰς τὰς καταστραφείσας ἑστίας των, ἤρχισαν ἐκ νέου νὰ ἐργάζωνται εἰς τὴν ἀνοικοδόμησιν αὐτῶν, νὰ καλλιεργῶσι τοὺς ἀγρούς των καὶ ν' ἀπολαύωσι σχετικῆς εἰρήνης καὶ ἡσυχίας. Ἐν τούτοις, οἱ γειτονές των κάτοικοι τοῦ Βωκὶ ἐξηκολούθουν πάντοτε νὰ τοὺς ὑποβλέπωσι, διὸ καὶ ἐζήτουν ἐκ νέου εὐκαιρίαν ὅπως ἐπιτεθῶσι κατ' αὐτῶν.

Τοιαύτην εὐκαιρίαν ἐπιθέσεως εὗρον τῷ 1830. Τὸ ἔτος τοῦτο, διὰ τοὺς αὐτοὺς πάντοτε λόγους, ἔλαβον τὰ ὅπλα καὶ ἐκίνησαν κατὰ τῶν γειτόνων των Ἑλλήνων. Πλὴν ὅμως, τὴν φορὰν ταύτην, μόλις ἔφθασαν πρὸ τοῦ χωρίου τῶν Καρυῶν, στρατιωτικὴ δύναμις, φθάσασα ἐγκαίρως ἐξ Αἰακκίου, τοὺς διεσκόρπισεν.

Ἔκτοτε δέ, ὀλίγον κατ' ὀλίγον, πᾶσα ἔρις ἐξηλείφθη ἐκ τοῦ μέσου αὐτῶν. Πολλὰ συνοικέσια συνήφθησαν μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Κορσικανῶν. Πολλοὶ Κορσικανοὶ ἐγκατεστάθησαν ἐν Καρυαῖς καὶ ἐγένοντο γαιοκτήμονες. Σχεδὸν ὅλοι οἱ Ἕλληνες ἀφωμοιώθησαν μὲ τοὺς Κορσικανούς· ὁμιλοῦσι τὴν γλῶσσάν των κάλλιστα καὶ παρέλαβον πολλὰ τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων των. Ἕνεκα δὲ πάντων τούτων τὴν σήμερον τὰ παλαιὰ ταῦτα μῖση καὶ πάθη μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Κορσικανῶν ὁλοτελῶς ἀπεσβέσθησαν, καὶ πάντων τούτων μόνη ἡ μνήμη πλέον σῴζεται.

(Ἕπεται συνέχεια)

Ν. Β. Φαρδυς

ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΕΙΔΥΛΛΙΟΝ

Παρῆλθεν ὁ καλὸς ἐκεῖνος καιρὸς τῶν παραμυθίων, καθ' ὃν τὰ βασιλόπουλα ἐνυμφεύοντο βοσκοπούλας. Τὸ κάλλος καὶ ἡ ἀρετὴ δὲν ἀρκοῦσι σήμερον, ὅπως ὑψώσωσιν εἰς τοιαύτην περιωπὴν γυναῖκα μὴ γεννηθεῖσαν ἐξ εὐγενοῦς οἴκου. Καὶ ἂν δέ τις ἡγεμονόπαις παρασυρθῇ ὑπὸ ἀκατασχέτου αἰσθήματος πρὸς τοιαύτην τινὰ πρᾶξιν, ὁ νόμος κρίνει αὐτὸν ἀνάξιον τῶν ὑψηλῶν τίτλων οὓς φέρει καὶ κηρύττει ἔκπτωτον τῶν δικαιωμάτων, ἅτινα ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἐπὶ τοῦ βασιλικοῦ θρόνου τῶν προγόνων.

Ἀψηφῶν πάντα ταῦτα ὁ πρίγκηψ τῆς Σουηδίας Ὀσκὰρ νυμφεύεται προσεχῶς τὴν δεσποινίδα Μοῦγκ θυγατέρα Σουηδοῦ συνταγματάρχου.

Ἡ δεσποινὶς Μοῦγκ, πεφημισμένη ἐπὶ καλλονῇ κόρη, εἶνε μία ἐκ τῶν κυριῶν τῆς τιμῆς τῆς συζύγου τοῦ διαδόχου τῆς Σουηδίας. Ὁ πατὴρ αὐτῆς, στρατιωτικὸς ἔντιμος καὶ ἀνδρεῖος, κατέλιπεν εἰς τὴν θυγατέρα του οὐδὲν πλέον ἢ ὄνομα εὐγενὲς καὶ σεβαστόν. Καίπερ ἐστερημένη περιουσίας, ἀλλὰ πολλάκις ὑπὸ πολλῶν ἐζητήθη εἰς γάμον. Ἀπήντα ἀρνητικῶς πρὸς πᾶσαν πρότασιν καὶ μόνον ἅπαξ ἡ καρδία αὐτῆς ἐκάμφθη καὶ κατένευσεν. Τὸ συνοικέσιον ἀπεφασίσθη, αἱ σχετικαὶ παρασκευαὶ ἐγένοντο, ἡ ἡμέρα ὡρίσθη. Αἴφνης μετενόησεν· παρετήρησεν ὅτι ὁ μέλλων νυμφίος, νεαρὸς ἀξιωματικὸς τοῦ ἱππικοῦ, δὲν ἦτο ὅλως ἀφωσιωμένος εἰς αὐτήν.

Κατέλιπε τὴν αὐλὴν περίλυπος καὶ ἀπεχώρησε τοῦ κόσμου ἐπὶ πολλοὺς μῆνας. Ὅτε ἐπανῆλθεν ἦτο ἐπίσης ὡραία ὡς πρότερον, καὶ ἴσως ἴσως τὸ ἄλγος εἶχε προσθέσῃ νέον θέλγητρον εἰς τὴν περικαλλῆ αὐτῆς μορφήν. Συγχρόνως ἐπανῆλθεν ἐκ μακρῶν περιηγήσεων Ὀσκὰρ ὁ δευτερότοκος υἱὸς τοῦ βασιλέως. Οὗτος πρότερον ἥκιστα ἐνεφανίζετο ἐν τῇ αὐλῇ, ἀλλὰ νῦν διέτριβεν ἐπὶ μακρόν, ἐσύχναζε δὲ ἰδίᾳ παρὰ τῇ νύμφῃ αὐτοῦ. Μετ' οὐ πολὺ ἐγνώσθη ὅτι ἦτο ἐρωτευμένος, ὅτι ἠγάπα τόσῳ περιπαθῶς τὴν δεσποινίδα Μοῦγκ, ὥστε δὲν θὰ ἐδίσταζε καὶ νὰ τὴν νυμφευθῇ.

Ἡ κόρη, γνωρίζουσα τὰς συνεπείας τῆς πράξεως ταύτης τοῦ πρίγκηπος, ἀπέκρουσεν ἐπί τινα χρόνον τὴν χεῖρα ἣν ἔτεινε πρὸς αὐτήν. Ἀλλ' ὅτε εἶδεν ὅτι ἡ βασίλισσα μήτηρ ἐνέκρινε πληρέστατα τὴν ἐκλογὴν τοῦ υἱοῦ δὲν ἔκρυψεν ἐπὶ πλέον καὶ τῆς ἰδίας καρδίας τὰ αἰσθήματα. Μόνος ὁ βασιλεὺς ἀντέστη καὶ ἠρνήθη νὰ δώσῃ τὴν συγκατάθεσίν του. Ἐπείσθη τέλος ὑπὸ τῆς βασιλίσσης εὐγλώττως συνηγορησάσης ὑπὲρ τοῦ ἔρωτος τῶν δύο νέων καὶ κατένευσεν. Οὕτω δ' ὁ γάμος τελεῖται μετ' οὐ πολὺ ἐν Ἀγ-

γλίᾳ ὅπου μεταβαίνει χάριν τῆς ὑγείας αὐτῆς ἡ βασίλισσα τῆς Σουηδίας.

Εὐθὺς μετὰ τὸν γάμον οἱ νεόνυμφοι θὰ ἐπανέλθωσιν εἰς Σουηδίαν. Κατὰ τὸν σουηδικὸν νόμον ὁ πρίγκηψ Ὀσκὰρ θέλει ἀπολέσῃ τὸν τίτλον δουκὸς τῆς Γότθας, ὃν κέκτηται, τὴν ἐπιχορήγησιν αὐτοῦ, τὰ βασίλεια δώματα καὶ θέλει φέρει εἰς τὸ ἑξῆς τὸ ὄνομα «πρίγκηψ Βερναδόττος, ἀξιωματικὸς τοῦ σουηδικοῦ ναυτικοῦ», θὰ κατοικήσῃ δὲ ἐν τῇ νοτίῳ Σουηδίᾳ μακρὰν τῆς Στοκχόλμης καὶ τῆς αὐλῆς.

Δὲν εἶνε ἀληθῶς συγκινητικὴ ἡ πρᾶξις αὕτη τοῦ Σουηδοῦ βασιλόπαιδος, ὅστις σημειωτέον δὲν εἶνε ἀβροδίαιτός τις νεανίσκος τῶν αἰθουσῶν, ἀλλ' εἷς τῶν τολμηροτάτων ναυτικῶν τῆς Σουηδίας;

Κατατίθησιν ὅλην αὐτοῦ τὴν δόξαν εἰς τοὺς πόδας ἠγαπημένης γυναικός, ἀνταλλάσσων πρὸς τὴν εὐτυχίαν, ἣν ἐλπίζει νὰ εὕρῃ παρ' αὐτῇ, ὅλα τὰ μεγαλεῖα καὶ τὰ ἀγαθὰ ἅτινα θνητὸς ἠδύνατο νὰ ἐπιθυμήσῃ.

Ἐὰν ὑπάρχῃ γυνὴ ἐν τῷ κόσμῳ βεβαία περὶ τῆς ἀγάπης, ἣν ἐμπνέει, αὕτη εἶνε ἡ δεσποινὶς Μούγκ. Καὶ ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην σύζυγον ὀφείλει νὰ λατρεύσῃ τὸν ἄνδρα αὐτῆς ἡ μέλλουσα σύμβιος τοῦ Σουηδοῦ βασιλόπαιδος.

Ἀλλ' ὅμως ἡ ἀνθρωπίνη καρδία εἶνε τόσῳ μυστηριώδης, ἡ ἀνθρωπίνη ζωὴ τόσῳ πολύπλαγκτος! Τίς δύναται νὰ εἴπῃ ἀσφαλῶς ὅτι τὸ βασιλικὸν τοῦτο εἰδύλλιον θὰ ἔχῃ συνέχειαν εὐτυχῆ ἐν τῷ μέλλοντι; Τίς δύναται νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ ἐπὶ θυσίᾳ τῶν ματαίων μεγαλείων ἀποκτήσας τὴν ἀγάπην δὲν θέλει εὕρῃ καὶ ταύτην ἐπίσης ματαίαν;

Ἐκείνη δέ, ἧς ἡ ἀγάπη ἐκτήθη ἐπὶ τοιαύτῃ ἀνταλλαγῇ, εἶνε ἄρα ἀσφαλὴς ὅτι ὁ σύνευνος δὲν θέλει ποτὲ μεταμεληθῇ ἐπὶ τῇ πράξει, εἶνε βεβαία ὅτι ὡς κατέλιπε τὸ πᾶν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ πάθους, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν νέου τινὸς βιαίου αἰσθήματος δὲν θὰ κατελίμπανε καὶ αὐτὴν ταύτην;

Οὐδεὶς ὁ ἀρνούμενος ὅτι ἀκριβῶς οἱ ὅροι ὑφ' οὓς τελεῖται ἡ ἐξαιρετικὴ αὕτη ἕνωσις, ἐνῷ φαίνονται ἀφ' ἑνὸς τόσαι ἐγγυήσεις περὶ εὐτυχίας, εἶνε ἀφ' ἑτέρου τόσοι λόγοι ἀμφιβολίας καὶ ἀνησυχίας.

* * *

ΠΟΙΗΜΑ ΕΙΣ ΒΥΡΩΝΑ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ

Ἐν τῷ ἀρχείῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς ἑταιρίας ὑπ' ἀριθμοὺς 41 καὶ 42 ὑπάρχουσιν ἐπιστολὴ γαλλικὴ τοῦ Κωνστ. Νικολοπούλου καὶ ποίημα αὐτοῦ γαλλιστὶ συντεταγμένον εἰς μνήμην τοῦ Βύρωνος, ὅπερ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν τελεσθεισῶν ἑορτῶν ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι τοῦ Βύρωνος δημοσιεύομεν κατωτέρω.

Περὶ τοῦ Κωνσταντίνου Νικολοπούλου γεννηθέντος ἐν Σμύρνῃ, ἐκ γονέων καταγομένων ἐξ Ἀνδριτσαίνης, καὶ ζήσαντος ἐν Παρισίοις ἔνθα παρέδιδε μαθήματα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ἔγραψεν ἡ «Ἑστία» ἱκανὰ ἐν ἀριθμῷ 142, ἔνθα καὶ πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς αὐτοῦ. Ἐνταῦθα ἐπαναλαμβάνομεν μόνον ὅτι μετὰ τὴν ἀποβίωσίν του ἐκληροδότησε τὴν πλουσίαν βιβλιοθήκην του εἰς τὸ σχολεῖον Ἀνδριτσαίνης.

Τὸ ποίημα ἔχει ὡς ἑξῆς·

L'évêque de Missolunghi près du cercueil de Lord Byron.

Oh! quel divin transport vint s'emparer de moi?
Élève, ô roi des cieux, mon âme jusqu' a toi
Inspire le pasteur de ton peuple fidèle,
Anime mes accens de ta voix immortelle.
.... Ecoutez, ô chrétiens du Nord et du Couchant
ce que dit l'eternel, le vengeur, le puissant:
Tremblez, usurpateurs du trône de Byzance,
Exécrables assassins de prélats sans defense,
Lâches persecuteurs des enfants de mon Dieu!
Oui, contre vous, tyran, dans cet auguste lieu
La foudroyante voix du créateur suprême
Prononce avec courroux ce terrible anathême :
«Sur l'atroce Ottoman je vais appésantir
«Ma redoutable main : je veux l'anéantir.
«Dans vos combats, ô Grecs, c'est mon bras qui [commande;
«L'eglise va renaître et plus libre et plus grande,
«De mon peuple éprouvé vengeant tous les affronts
«De lauriers immortels j'embellirai vos fronts.
«Le calme et le bonheur succèdent aux orages.
«La Grèce va briller sous un ciel sans nuages.
«Pour mériter toujours ma céleste faveur
«Cherissez la vertu, la patrie et l'honneur.
«Mais si vous oubliez ma justice adorable
«Je serai contre vous un juge inexorable.»
C'est ainsi que Porphyre, en divin orateur
Soutenait du soldat l'héroïque valeur.
Un spectacle touchant vient s'offrir à sa vue ;
«Approchez, dit-il, du cercueil
«Tendres filles de la Patrie
«Repandez en ce jour de deuil
«Sur le corps de Byron, les fleurs de la prairie:
«Ne pleurez pas sur cet homme immortel
«Prosternez-vous plutôt aux pieds du saint autel
«Priez le Dieu de nos armées
«Priez le Dieu de nos combats
«De consoler vos âmes alarmées
«En ranimant l'ardeur de nos soldats.

NIKOLO-POULO DE SMYRNE.

Τό τε ποίημα καὶ τὴν ἐπιστολὴν προσέφερεν εἰς τὸ ἀρχεῖον τῆς Ἑταιρίας ὁ ἐν Παρισίοις κ. Αἰμίλιος Λεγράνδ. Α. Μ.

ΕΙΣ ΘΑΥΜΑΣΤΗΣ ΤΟΥ ΓΛΑΔΣΤΩΝΟΣ

Εἰς μικρὰν κώμην παρὰ τὴν ἀγγλικὴν πόλιν Λὴδς ἀπεβίωσεν ἐσχάτως εἷς τῶν ἐνθερμοτέρων, ἂν οὐχὶ τῶν ἐπιφανεστέρων θαυμαστῶν τοῦ Γλάδστωνος, οὗ ὁ ὑπὲρ τοῦ ἐνδόξου πολιτικοῦ θαυμασμὸς ἐξεδηλώθη κατὰ τρόπον λίαν περίεργον. Ὁ ἀποθανών, ληξίαρχος ἐν τῇ ἀφανεῖ κώμῃ ἐν ᾗ ἐβίου, τὰς ὥρας τῆς σχολῆς αὐτοῦ ἐδαπάνα εἰς αἴνους ὑπὲρ τοῦ θαυμαζομένου παρ' αὐτοῦ, ὅστις ἀπετέλει τὸ διαρκὲς τῶν συνομιλιῶν του θέμα, καὶ εἰς τὴν κατασκευὴν μουσικῶν ὀργάνων. Τὰ χειροτεχνικὰ αὐτοῦ προϊόντα εἶχον βραβευθῆ ἐν διαφόροις ἐκθέσεσιν, ἀλλ' ὁ μετριόφρων καὶ αὐτάρκης καλλιτέχνης οὐδέποτε συγκατετέθη νὰ πωλήσῃ οὐδὲν ἐξ αὐτῶν.

Ὁ ἀγαθὸς ληξίαρχος καὶ ὀργανοποιὸς μίαν μόνην εἶχε φιλοδοξίαν, ἣν ἐφύλαττε κεκρυμμένην εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας του ἀπὸ παντός, πλὴν τοῦ υἱοῦ του, νὰ κατασκευάσῃ βιολίον ἐκ ξύλου ὑλοτομηθέντος ἰδιοχείρως ὑπὸ τοῦ Γλάδστωνος. Ἀλλὰ φύσει δειλὸς καὶ αἰδήμων δὲν ἐτόλμα νὰ παρουσιασθῇ ἐνώπιον αὐτοῦ, ὅπως αὐτοπροσώπως ζητήσῃ τὴν χάριν ταύτην. Ὁ υἱός, θέλων νὰ παράσχῃ εὐάρεστον ἔκπληξιν εἰς τὸν πατέρα του, ἀνέλαβε τοῦτο καὶ ἀπετάθη δι' ἐπιστολῆς πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ Γλάδστωνος Ἐρβέρτον.

Ὁ φιλελεύθερος ἀρχηγὸς ἔσπευσε προθύμως νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν αἴτησιν τοῦ ἀγνώστου αὐτοῦ θαυμαστοῦ. Ὁ υἱὸς τούτου προσεκλήθη νὰ μεταβῇ εἰς τὴν ἐν Χαουάρδεν ἔπαυλιν τοῦ Γλάδστωνος, ὅπως ἐκλέξῃ τὸ κατάλληλον πρὸς κατασκευὴν τοῦ ὀργάνου δένδρον, τούτου δὲ γενομένου ὁ ἔνδοξος ὑλοτόμος ἰδιοχείρως ἀπέκοψε διὰ τοῦ πελέκεως αὐτό.

Εὐνόητος εἶνε ἡ φαιδρὰ τοῦ γέροντος ληξιάρχου ἔκπληξις ἐπὶ τῇ ἀπροσδοκήτῳ ἐκπληρώσει τῆς ζωηρᾶς ἐπιθυμίας του, ἥτις ἦτο τόσον μεγαλειτέρα, καθ' ὅσον ὁ ἀποσταλεὶς αὐτῷ κορμὸς συκομωρέας ἐπήρκει εἰς τὴν κατασκευὴν οὐχὶ ἑνός, ἀλλὰ δώδεκα βιολίων

Ἀμέσως ἐπελήφθη τοῦ ἔργου, δὲν ἠδυνήθη ὅμως νὰ φέρῃ αὐτὸ εἰς πέρας. Πρὶν δυνηθῇ νὰ χρησιμοποιήσῃ ὁλόκληρον τὸν πολύτιμον κορμὸν ἀπέθανε. Πρὶν ἢ κλείσῃ ὅμως τοὺς ὀφθαλμοὺς παρήγγειλεν εἰς τὸν υἱόν του νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν Γλάδστωνα τὸ πρῶτον βιολίον, ὅπερ κατεσκεύασεν ἐκ τοῦ ὑλοτομηθέντος παρ' αὐτοῦ δένδρου, ὡς καὶ τὰ τεμάχια τοῦ ὀργάνου ὅπερ ἀφῆκεν ἡμιτελές.

Ἡ ἀναφέρουσα τὸ ἀνέκδοτον ἀγγλικὴ ἐφημερὶς ἐπάγεται, ἐν εἴδει ἐπιλόγου, ὅτι ὁ μέγας Ἄγγλος πολιτευτὴς εἶνε εἰς ἄκρον φιλόμουσος, χειρίζεται δὲ δεξιῶς κατὰ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς του τὸ τόξον τοῦ τετραχόρδου. Κ.

ΕΙΣ ΦΙΛΥΠΝΟΝ

Τῇ Κα Α. Α.

Οἱ πρόγονοί μας Ἕλληνες 'ς τὰ παλαιὰ τὰ χρόνια
Εἶχαν θεοὺς 'ς τὸν οὐρανό, θεοὺς καὶ εἰς τὴ γῆ,
Θεούς, ποῦ 'νοιώθαν 'ς ἀν καὶ 'μᾶς τὸ κρύο καὶ τὰ χιόνια,
Καὶ ἀγαποῦσαν τὸ κρασὶ καὶ τὸ καλὸ φαγί.

Τώρα ἐκεῖνοι οἱ θεοὶ κοιμοῦνται 'ς τὰ βιβλία
Τὸν ὕπνο τὸν αἰώνιο, 'σὲ μνῆμα ζηλευτό.
Μὰ ἕνα ἔξω 'ξέχασαν ἀπ' τὴν Μυθολογία,
Κι' ἐδῶ νὰ μείνῃ πάντοτε τοῦ ἤτανε γραφτό.

Μορφέα τὸν ὠνόμαζαν, τώρα τὸν λέμε ὕπνο,
Καὶ φανερὰ μᾶς ἔρχεται καὶ κάποτε κρυφά.
Εἶναι πολὺ πολὺ γλυκὸς εὐθὺς μετὰ τὸ δεῖπνο,
Ὅταν μᾶς 'βρίσκῃ μάλιστα ἐπάνω 'ς τὸ σοφᾶ.

Τὴν ἀγκαλιά του θέλομεν ὅλοι, μικροὶ μεγάλοι,
Καὶ πλούσιοι, ἢ καὶ πτωχοί, καθεὶς τὸν ἀγαπᾶ,
Κι' αὐτὸς μόνος ἀκοίμητος κοντὰ 'ς τὸ προσκεφάλι
Χωρὶς νὰ ἀναπαύεται ἀνάπαυσι σκορπᾷ.

Καὶ ἀδελφὸ τὸν ἔκαμαν πῶς εἶναι τοῦ θανάτου,
Ἀλλὰ νὰ μὴ πιστεύετε τί λένε οἱ φθονεροί.
Ὁ ὕπνος, ποῦ ἀμέτρητα χαρίζει τὰ καλά του,
Τὸν κλέφτη Χάρο ἀδελφὸ νὰ ἔχῃ δὲν 'μπορεῖ.

Ὅταν γυρίζω ἄϋπνη καμμιὰ φορὰ 'ς τὴν κλίνη
Πόσο μοῦ κακοφαίνεται δὲν εἰμπορῶ νὰ 'πῶ.
Κι' ἀπ' τὴν καρδιά μου εὔχομαι πάντα πιστὸς νὰ μείνῃ
Σ' ἐκείνους ποῦ ἀγάπησε κι' ἐκείνους π' ἀγαπῶ.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Ε υ α .

ΠΩΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΚΟΙΜΩΜΕΘΑ

Φαίνεται ὅτι δὲν ἠξεύρομεν νὰ κοιμώμεθα, μολονότι ὁ ὕπνος εἶνε ἀσχολία καὶ αὐτῶν τῶν ὀκνηροτάτων, καταναλίσκουσα τόσον χρόνον τῆς ζωῆς ἡμῶν. Δὲν ἠξεύρομεν λοιπὸν νὰ κοιμώμεθα, κατά τινα Ἄγγλον ἰατρόν, δηλαδὴ δὲν ἠξεύρομεν νὰ λάβωμεν τὴν καταλληλοτάτην καὶ ἀνετωτάτην θέσιν πρὸς ὕπνον. Κοιμώμεθα ἔχοντες τὴν κεφαλὴν ὑψηλότερον ἢ τὸ λοιπὸν σῶμα, ἐνῷ πρέπει νὰ ἔχωμεν τοὺς πόδας ὑψηλὰ καὶ τὴν κεφαλὴν χαμηλά!

Ὁ νέος τρόπος τοῦ ὕπνου εἶνε εὐχερέστατος καὶ πᾶς τις δύναται κατὰ μικρὸν νὰ συνειθι-

σῃ. Ἀρχίζει πρῶτον ν' ἀφαιρῇ τὰ προσκεφάλαια ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, εἶτα δὲ μετατίθησι ταῦτα εἰς τοὺς πόδας.

Ὁ οὕτω κατακλινόμενος ἀναπνέει καλλίτερον, ἔχει ἐλευθερωτέραν τὴν κυκλοφορίαν, ἀναπαύεται ταχύτερον μετὰ κόπωσιν.

Ὅπως ὑποστηρίξῃ τὴν μεταρρύθμισιν ταύτην ὁ Ἄγγλος ἰατρὸς φέρει ἐν τέλει καὶ τὸ ἑξῆς ἀκαταμάχητον καὶ κατ' ἐξοχὴν βρετανικὸν ἐπιχείρημα: Καὶ τί καλὸν εἶδε ἡ ἀνθρωπότης κοιμωμένη μὲ τὴν κεφαλὴν ὑψηλά!

Ὅπως δήποτε οἱ μὴ ἀνέτως κοιμώμενοι νῦν δύνανται νὰ δοκιμάσωσι· ἡ μεταρρύθμισις τοῦ Ἄγγλου ἰατροῦ οὐδένα κίνδυνον παρέχει.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Τὸ αἴσθημα ὅπερ δυσχερέστατα φέρει ὁ ἄνθρωπος εἶνε ὁ ἔλεος, καὶ μάλιστα ὅταν εἶνε ἄξιος αὐτοῦ.

—

Αἱ γυναῖκες ἔχουσι μίαν ἀσθένειαν: τὴν ἀνίαν, καὶ ἓν φάρμακον: τὴν ἀγάπην.

—

Ἡ ἀνάμνησις εἶνε τῆς καρδίας τὸ λυκόφως.

—

Εἶνε ἴδιον τῶν ἐξόχων πνευμάτων νὰ ἐξακολουθῶσι δρῶντα δίχως νὰ ἐπανέρχωνται ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ νὰ ἀνακαινίζωνται.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κατὰ παραγγελίαν τοῦ ὑπουργείου τῶν ναυτικῶν τῆς Γαλλίας, κατεσκευάσθη ὑπὸ τῶν ναυπηγείων τῆς Μεσογείου ἠλεκτρικὴ λέμβος, ἔχουσα τὸ σχῆμα ὁλκάδος (chaloupe) τῆς ὑπηρεσίας, ἧς τὸ βάρος τοῦ λέβητος καὶ τοῦ δι' ἀτμοῦ κινητῆρος ἀντικατεστάθη ἀκριβῶς ὑπὸ συστοιχίας συσσωρευτῶν καὶ κινητῆρος ἠλεκτρικοῦ. Οἱ συσσωρευταί, 132 τὸν ἀριθμόν, ἐτέθησαν ἐντὸς τριῶν κιβωτίων. Ἡ λέμβος δοκιμασθεῖσα ἐν Χάβρῃ, ἔπλευσεν ἐπὶ ἓξ μὲν ὥρας μετὰ ταχύτητος 6 μιλίων, ἐπὶ τρεῖς δὲ ὥρας μετὰ ταχύτητος μικροτέρας.

Ἐν δημοσίᾳ διαλέξει, ἣν ὁ σὶρ Douglas Galton ἐποιήσατο ἐν Λονδίνῳ, ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν τῶν ἀκροατῶν του ἐπὶ τῆς ὁμίχλης καὶ τοῦ καπνοῦ τῆς πόλεως, αὐξανομένων κατ' ἔτος. Ἡ βροχή, ἡ καταπίπτουσα ἐντὸς τοῦ Λονδίνου, περιέχει στοιχεῖα ἀκάθαρτα δὶς περισσότερα ἢ ἡ καταπίπτουσα ἐν τοῖς προαστείοις. Τὰ προτεινόμενα μέσα θεραπείας, ἤτοι ἡ δι' ἀεροστάτων καὶ χαρτίνων ἀετῶν διάχυσις ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ἠλεκτρικῶν ῥευμάτων, εἶνε καὶ δυσχερῆ καὶ πολυδάπανα. Ἐν τούτοις ἡ θεραπεία τῆς τοιαύτης καταστάσεως εἶνε τοσούτῳ μᾶλλον ἐπιθυμητὴ καθ' ὅσον ὑπελογίσθη ὅτι ἕνεκεν αὐτῆς οἱ κάτοικοι τοῦ Λονδίνου δαπανῶσι καθ' ἑκάστην εἰς τὴν διὰ φωταερίου κατανάλωσιν 192,000 φράγκα, ὑπὲρ τὸ πρέπο.

Ἀληθὴς σταυροφορία ὠργανώθη ἐν Βιέννῃ, τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ πρώτου ἀρχιτέκτονος τῆς πόλεως Τρισῦ, κατὰ τῶν περιστερῶν, ὡς μολυνουσῶν τὰ δημόσια μνημεῖα. Πολυδάπανα μνημεῖα οὐ μόνον παραμορφοῦνται, ἀλλὰ καὶ καταστρέφονται ἐκ τοῦ παχέος στρώματος κόπρου, τοῦ συσσωρευομένου ἐπὶ τῶν ἀγαλμάτων ἢ ἐπὶ τῶν ἀρχιτεκτονικῶν ἐξοχῶν. Ὁ ἀρχιτέκτων προτίθεται νὰ ἐφαρμόσῃ κατὰ τῶν περιστερῶν περίεργον μέσον καταστροφῆς. Δὲν θὰ δηλητηριάζῃ αὐτάς, ἀλλὰ θὰ θέσῃ ὡς δέλεαρ σπόρους ἐμβεβαπτισμένους εἰς οἰνόπνευμα, τοὺς ὁποίους τρώγουσαι αἱ περιστεραὶ θὰ μεθύσκωνται, καὶ οὕτως ὅταν συλλαμβάνωνται, θὰ εἶνε δυνατὸν νὰ χρησιμοποιῆται τὸ κρέας των. Τοιοῦτο τὸ σχέδιον τοῦ ἀρχιτέκτονος, ἀλλ' ἤδη τὰ σκώμματα ἤρξαντο βροχηδὸν πίπτοντα ἐπ' αὐτοῦ.

Κατὰ τὰς ἐπισήμους στατιστικὰς, ἐν Γερμανίᾳ τανῦν ὑπάρχουσι 185,000 ἠλεκτρικαὶ λυχνίαι καὶ 4000 ἠλεκτρικαὶ μηχαναί, πρὸς λειτουργίαν τῶν ὁποίων ἀπαιτεῖται κινητήριος δύναμις 30,000 ἵππων. Ἓν ἐργοστάσιον ἐν Βερολίνῳ κατασκευάζει δισχιλίας ἠλεκτρικὰς λυχνίας καθ' ἑκάστην, οἱ ἰδιοκτῆται δ' αὐτοῦ προτίθενται νὰ τὸ αὐξήσωσιν οὕτως ὥστε νὰ κατασκευάζῃ ἡμερησίως πεντακισχιλίας.

Ἑκάστη ἡμέρα εἶνε διδάσκαλος, ὅστις διδάσκει ὅ,τι οὐδεμία ἄλλη δύναται νὰ διδάξῃ.

— Ἐγὼ ὅταν ἤμην πρὸ ἐτῶν εἰς τὴν Εὐρώπην εἶχα ἰδεῖ τοὺς δύο Σιαμαίους ἀδελφοὺς, οἱ ὁποῖοι ἐγεννήθησαν κολλημένοι ὁ εἷς μὲ τὸν ἄλλον.

— Μεγάλον πρᾶγμα! Ἐγὼ εἶδα μίαν φορὰν εἰς τὴν Εὐρώπην δύο ἐξαδέλφους, οἱ ὁποῖοι ἐγεννήθησαν κολλημένοι!

Ἐν τῷ διηγήματι ἡ Στρεβλωθεῖσα Ὑπαρξις παρακαλεῖται ὁ ἀναγνώστης νὰ διορθώσῃ ὡς ἑξῆς τὰ κυριώτερα τῶν παρεισφρησάντων τυπογραφικῶν σφαλμάτων:

Σελ. 10, στήλ. 2, στίχ. 16
ἀντὶ ἀντίδρασις γράφε ἐπίδρασις
Σελ. 20, στήλ. 2, στίχ. 33
ἀντὶ ἐπαρκῆ γράφε ἐπιεικῆ
Σελ. 23, στήλ. 2, στίχ. 33
ἀντὶ Κ' ἔλεγεν γράφε Μ' ἔλεγεν
Σελ. 37, στήλ. 1. στίχ. 37
ἀντὶ Ἐπόθουν γράφε Ἐπόνουν
Σελ. 42, στήλ. 1, στίχ. 35
ἀντὶ ἄδειαν γράφε εἴδησιν
Σελ. 52, στήλ. 1, στίχ. 19
ἀντὶ ἀσθενοῦσα γράφε ἀποθανοῦσα
Σελ. 63, στήλ. 1, στίχ. 17
ἀντὶ αὐτὸ μέσον γράφε αὐτὸ τὸ μέσον
Σελ. 54, στήλ. 1, στίχ. 10
ἀντὶ μὲ γράφε μή.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888—1239